

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Bakalářská práce

2016

Klára Magdaléna JURÁKOVÁ

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra církevních dějin a dějin křesťanského umění

Teologické nauky, kombinovaná forma studia

**Dějiny Kongregace sester sv. Hedviky
v Mukařově**

bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Vít Hlinka, Th.D.

Olomouc 2016

Klára Magdaléna Juráková

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jsem přitom jen uvedené prameny a literaturu.

V Olomouci dne 5. dubna 2016

Magdaléna Klára Juráková

Děkuji Mgr. Vítu Hlinkovi, Th.D. za odborné vedení práce, cenné rady, podněty a povzbuzení. Dále děkuji akad. malířce Jindře Hubkové za překlady německých textů a Mgr. Pavlovi Šimkovi za poskytnutí plné moci pro přístup k dokladům v archivu. Velké poděkování patří mým spolusestrám, rodině a přátelům za veškerou podporu a modlitby, jimiž mě v průběhu psaní této práce provázeli.

OBSAH

ÚVOD	5
1. POLITICKÉ DĚNÍ V ČSR PO ROCE 1945	7
1.1 VYBRANÉ PARAGRAFY ÚSTAVY 9. KVĚTNA 1948 ZAMĚŘENÉ PROTI POSLÁNÍ ŘÁDŮ	7
1.2 PRONÁSLEDOVÁNÍ CÍRKVE V ČSR	9
1.3 ZATÝKÁNÍ A INTERNACE DUCHOVNÍCH OSOB	11
2. ČESKÁ PROVINCE KONGREGACE SESTER SV. HEDVIKY	14
2.1 VZNIK ČESKÉ PROVINCE	14
2.2 VÝZNAMNÉ UDÁLOSTI ČESKÉ PROVINCE V LETECH 1959 – 1962.....	16
2.3 „PESTROST“ KLÁŠTERNÍHO ŽIVOTA V BŘEŽANECH V KOMUNISTICKÉ DOBĚ	18
2.4 ODCHOD SESTER Z BŘEŽAN DO MUKAŘOVA	23
3. CHARITNÍ DOMOV PRO SESTRY SV. HEDVIKY V MUKAŘOVĚ	25
3.1 ZALOŽENÍ DOMU V MUKAŘOVĚ.....	25
3.2 ODCHOD SESTER DOMINIKÁNEK Z MUKAŘOVA	27
3.3 STANOVY ČESKÉ KATOLICKÉ CHARITY Z ROKU 1963.....	29
3.4 ZE ŽIVOTA SESTER SV. HEDVIKY V MUKAŘOVĚ	31
3.4.1 PŘÍCHODY SESTER DO CHDŘ	31
3.4.2 MÍSTNÍ PŘEDSTAVENÉ V CHDŘ	32
3.4.3 OPRAVY V CHDŘ.....	33
3.4.4 ZAMĚSTNANCI CHDŘ	35
3.4.5 DUCHOVNÍ ŽIVOT.....	36
3.4.6 SPOLEČNÝ ŽIVOT S JINÝMI ŘÁDY	39
3.5 NÁVŠTĚVY V CHARITNÍM DOMOVĚ PRO ŘEHOLNICE V MUKAŘOVĚ.....	40
3.6 VZPOMÍNKY PANA KALNÉHO NA ARCIBISKUPA BERANA.....	45
3.7 NÁVRAT SESTER Z MUKAŘOVA DO BŘEŽAN	48
ZÁVĚR	51
ANOTACE	52
PRAMENY	54
LITERATURA	57
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	59
SEZNAM PŘÍLOH	60
PŘÍLOHY	61

ÚVOD

Když jsem přemýšlela nad tématem bakalářské práce s ohledem na zpracovanou problematiku přehledu dějin Kongregace sester sv. Hedviky Marií Františkou Süsenbekovou, zvolila jsem pouze určitý časový úsek jednoho filiálního domu naší kongregace. I když v této řeholní rodině žiji šestým rokem, nevěděla jsem, který filiální dům si mám vybrat a který by si zasloužil nejvíce pozornosti. Rozhodnutí přišlo ve chvíli, kdy jedna má spolusestra z Polska projevila zájem o více informací ohledně domu v Mukařově u Prahy. Tento filiální dům vznikl na základě politického rozhodnutí vládních představitelů, kteří rozhodli, že řeholní sestry v důchodovém věku budou posílány do soustředovacích klášterů pro řeholní osoby. Sestry sv. Hedviky se z tohoto důvodu v roce 1962 ocitly v Charitním domově v Mukařově u Prahy. Jelikož jsem měla to štěstí poznat sestry, které v Mukařově také určitý čas žily, chtěla jsem nahlédnout do jejich „soukromí“ a poznat radosti ale i bolesti života v Mukařově. Toto téma mě velice zaujalo a nadchlo, takže jsem se s radostí pustila do shromažďování materiálů.

V první řadě jsem se zaměřila na okolnosti nuceného odchodu sester z provinčního domu v Břežanech do Mukařova. Navštívila jsem Státní okresní archiv ve Znojmě v domnění, že zde naleznu nějaké informace ohledně této problematiky. Bohužel jsem ve vybraných archiváliích tohoto archivu žádnou zmínku s touto problematikou nenašla. Informace jsem proto získávala od pamětníků. Ve Státním okresním archivu Praha-východ se sídlem v Přemyšlení jsem hledala informace o Mukařově. Ani zde jsem neuspěla. Stěžejní informace jsem čerpala ze Státního oblastního archivu v Praze z fondu Charitní domov pro řeholnice, Mukařov. Tyto archiválie mi byly poskytnuty na základě plné moci zástupce ředitele Arcidiecézní charity Praha. Dále jsem oslovila členky jednotlivých řádů a kongregací, které také určitý čas žily v Charitním domově v Mukařově. Archiválie od těchto sester a ČKCH jsem získala prostřednictvím elektronické korespondence. Nejcennější informace jsem získala z rozhovorů pamětníků z Břežan a Mukařova, které jsem nahrávala na digitální mp3 přehrávač.

Cílem mé práce je sepsat události života sester v Mukařově u Prahy, které zde bydlely v letech 1962 – 1996 v Charitním domově pro řeholnice. Jelikož sestry

odcházely do Mukařova převážně z provinčního domu v Břežanech u Znojma, věnují se v druhé kapitole jejich životu zde zvláště v letech 1962 a 1981. Podrobněji se v této kapitole věnují životu tří tajně přijatých sester, které sice do Mukařova přestěhovány nebyly, ale k sestřím do Mukařova dojížděly a pomáhaly jim v obhospodařování celého domu, nebo se účastnily exercicií. Na konci druhé kapitoly shrnují události života v Břežanech po roce 1981. V první kapitole se snažím nastítnit, proč, z jakého důvodu a jakým způsobem docházelo k zatýkání řeholních osob a jejich internací v soustředovacích kláštorech. Soudobé okolnosti, pokud to bylo vhodné, doplňuji stručně sekundární literaturou k tématu.

1. POLITICKÉ DĚNÍ V ČSR PO ROCE 1945

Po druhé světové válce byl do čela Československé republiky zvolen prezident Edvard Beneš. Na „vítězný“ 25. únor 1948 začal v naší zemi totalitní režim. Všichni nekomunističtí ministři museli podat demisi, s kterou ovšem ani prezident nesouhlasil. Vlády se ujali komunisté. Nastala doba, kdy se splnila slova Ježíše Krista: „Ale před tím vším na vás vztáhnou ruce a budou vás pronásledovat...“ (Lk 21,12) I u nás je toto období spojeno s pronásledováním církve. Jak píše Václav Vaško, pro tento režim byla církev „nepřítelem číslo jedna“.¹

1.1 Vybrané paragrafy Ústavy 9. května 1948 zaměřené proti posláni řádů

U příležitosti oslav a připomínky třetího výročí osvobození naší vlasti slavnou Sovětskou armádou odhlasovalo Národní shromáždění novou ústavu – Ústavu 9. května. Nastíněním a rozbořením vybraných níže uvedených bodů této ústavy si můžeme přiblížit, jakým způsobem, z jakého důvodu a proč docházelo k pozdějším událostem, jako bylo obviňování, zatýkání a věznění nejen řeholních osob. Také je to právě tato ústava, která má za následek abdikaci prezidenta Edvarda Beneše, a to kvůli zásahům do ústavy po únorových událostech.²

V § 16 této ústavy se píše, že „Každý má právo vyznávat soukromě i veřejně jakoukoli náboženskou víru nebo být bez vyznání.“³ Podle Václava Vaška se díky pojmu

---

¹ VAŠKO, VÁCLAV, *Neumlčená: Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce II*, ZVON, Praha 1990.

² Srov. tamtéž, s. 20n. Prezident Edvard Beneš podal resignaci ke dni 4. 5. 1948 a abdikoval 7. června 1948. O problematice ústavy 9. května 1948 více pojednává např.: BOBEK, MICHAL; MOLEK, PAVEL; ŠIMÍČEK, VOJTĚCH, *Komunistické právo v Československu – kapitoly z dějin bezpráví*. Mezinárodní politologický ústav, Brno 2009; MOLEK, PAVEL; ŠIMÍČEK, VOJTĚCH, *Soudní přezkum voleb*, Linde, Praha 2006.

³ Ústavní zákon 150/1948. 1, § 16/1948 Sb. Dostupné na http://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1948.html. Citováno 22. 11. 2015.

„bezvyznání“ dostává na stejnou rovinu jak jakékoli vyznání, tak ateismus.⁴ Ale jak je možné, že i přesto církev utrpěla tolik ran, když zde byla svoboda vyznání a celá Ústava, jak píše Vaško, „neobsahovala jediné protináboženské ustanovení“? Vysvětlení nalézáme v § 17, který uvádí, že: „Každý má volnost provádět úkony spojené s jakýmkoli náboženským vyznáním nebo bezvyznáním. Výkon tohoto práva však nesmí být v neshodě s veřejným pořádkem ani dobrými mravy. Nedovoluje se zneužívat ho k nenáboženským účelům.“⁵ V této poslední větě tkví zárodek konfliktu mezi státem a věřícími. Komunisté totiž hledali důvody k zatýkání a omezování svobody úplně všude. A tak když nějaký biskup, představený nebo představená řádu či kongregace četli nebo rozesílali list určený věřícím, považovalo se to např. za protistátní činnost, spiknutí nebo velezradu. Podobně byla odsouzena i provinční představená Kongregace sester sv. Hedviky, matka Bohumila Moltašová se spolusestrou Korbinianou Waleskou. Byly obviněny z trestného činu podvracení republiky kvůli tomu, že mimo jiného vydávaly, rozesílaly a četly kongregační oběžníky.⁶ Také biskupům se bránilo projevit veřejně nesouhlas se zásahy státu proti církvi a náboženství. Proto byli vyšetřováni a následně internováni. Mezi nimi i český primas a arcibiskup Josef Beran.⁷ O něm bude řeč později ve spojitosti s jeho internací v Mukařově spolu s řeholními sestrami sv. Hedviky a dominikánkami.

Další bod ústavy, který je třeba zmínit, neboť se přímo dotýká charizmatu sester sv. Hedviky, je § 14 ústavy. Píše se v něm: „Veškerá výchova a vyučování má být v souladu s výsledky vědeckého bádání... a vedení i dozor nad nimi přísluší státu.“⁸ Charismatem a hlavním posláním sester sv. Hedviky je křesťanská výchova a vzdělávání dětí a mládeže podle zásad a nauky církve.⁹ Podle Václava Vaška vědecké bádání, jak se ukázalo později, mohlo být jediné. Považoval se za něj marxisticko-

⁴ VAŠKO, V., *Neumlčená II*, s. 21. Církevní sňatky nahradily sňatky na úřadě, místo svátosti křtu bylo a je dodnes vítání nových občánek, první svatě přijímání nahradili slavnostním předáním pionýrských šátků a biřmováním či konfirmací se myslelo předání občanských průkazů šestnáctiletým. Svátosti církve už vlastně podle vlády nebyly zapotřebí.

⁵ Ústavní zákon 150/1948. 1, § 17/1948 Sb.

⁶ Kopie listiny z krajského soudu v Brně, *Obžaloba*, Brno červen 1959: Archiv české provincie sester sv. Hedviky v Břežanech (dále citováno: AČPH). O Matce Bohumile a sestře Korbinianě pojednává více kapitola 2.2. V soudním protokolu jsou uvedena jejich křestní jména: Julie Moltašová a Marta Waleska. Materiál není dosud systematizován a tříděn, je uložen pouze volně v krabicích.

⁷ Srov. VAŠKO, V., *Neumlčená II*, s. 21. O kardinálu Beranovi pojednávám v kapitole 3.6. Více k tematice kardinála Berana např.: SVOBODA, BOHUMIL; POLC, JAROSLAV VÁCLAV, *Kardinál Josef Beran, Životní příběh velkého vyhnance*, Vyšehrad, Praha 2008; VODIČKOVÁ, STANISLAVA, *Uzavírám vás do svého srdce. Životopis Josefa kardinála Berana*, CDK, Brno a ÚSTR, Praha 2009; LUŇÁČKOVÁ, MARIE, *Velká mše, Životopis kardinála Josefa Berana*, Křesťanská akademie, Řím 1970.

⁸ Srov. Ústavní zákon 150/1948, § 14/1948 Sb.

⁹ *Stanovy Kongregace sester sv. Hedviky*, Řím 1983, část I. kap. 1., čl. 5: AČPH.

leninský světový názor. Všechno ostatní, zejména náboženství, bylo označováno za „*idealistický světový názor, který je brzdou upevňování a rozvoje lidově demokratického zřízení*“.¹⁰

V roce 1949 si stát připravil zákony, kterými legalizoval vše, čeho se dopouštěl vůči církvi. Definitivně si ji tak podřídil. Státníci vytvořili dva zákony: zákon č. 217/1949 Sb. Státní úřad pro věci církevní a zákon č. 218/1949 Sb. O hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem. V zásadě šlo o to, že kněží, aby mohli vykonávat svou službu, museli k ní mít státní souhlas. Úředníci rozhodovali o platech duchovních, o opravách budov a o samotném výkonu kultu.¹¹ Pravomoci SÚC přešly vládním nařízením č. 19/1956 z 16. června 1956 na nově zřízené ministerstvo školství a kultury, na jeho Odbor pro věci církevní. V roce 1969 se přeměnil a přejmenoval na Sekretariát pro věci církevní. Ministerstvo školství a kultury se rozdělilo na ministerstvo školství a na ministerstvo kultury a informací. Celý Sekretariát pro věci církevní poté spadl pod ministerstvo kultury a informací.¹² Pokud Kongregace sester sv. Hedviky potřebovala řešit úřední záležitosti, psala právě na adresu tohoto ministerstva.

1.2 Pronásledování Církve v ČSR

Po abdikaci Edvarda Beneše, 4. května 1948, usedl na prezidentské křeslo Klement Gottwald. Tuto funkci vykonával od 14. června 1948 do 14. března 1953. Spolu s Rudolfem Slánským a JUDr. Alexem Čepičkou chtěli „*zlikvidovat katolickou*

---

¹⁰ Srov. VAŠKO, V., *Neumlčená II*, s. 21. V roce 1977 byl také v německých novinách Deutsche Tagespost vytisknut článek s názvem Freiheit der Orden nur auf dem Papier. Jedná se o memorandum popisující situaci řeholních společenství v Československu. Tehdejší představitelé mužských a ženských řádů reagovali na rok 1950, kdy začala internace bez právního i zákonného podkladu, a na právní praxi. Velmi dopodrobna rozebírají zákon č. 218/1949 Sb., vybrané paragrafy, vyhlášky a vládní nařízení. Srov. Deutsche Tagespost, č. 71, 15. června 1977, s. 7. Viz příloha č. 1.

¹¹ BALÍK, STANISLAV; HANUŠ, JIŘÍ, *Katolická církev v Československu 1945-1989*, CDK, Brno 2013, s. 26.

¹² Srov. tamtéž, s. 31.

církev, odtrhnout ji od Vatikánu, zneutralizovat ji a dostat do svých rukou, aby sloužila režimu.“¹³

Záměrem lidově demokratického státu bylo odstranit sestry, které se věnovaly výchově a vzdělávání mládeže. Nejprve se řeholní sestry, které vyučovaly ve školách, přeškolovaly na zdravotnice. Ovšem ani to se státu moc nelíbilo a rozhodl, že odstraní sestry i z nemocnic a různých sociálních a charitativních zařízení. Bylo jen málo míst, kde se sestry udržely, a to jen z toho důvodu, že za ně nebyla náhrada, nebo tam na to konkrétní místo nikdo nechtěl jít.¹⁴ Tak došlo 26. srpna 1967 k dohodě mezi českým ministerstvem kultury a informací a Státním úřadem sociálního zabezpečení o přesném vymezení práce řeholnic. Mohly pracovat pouze v ústavech sociální péče pro nevzdělavatelnou mládež a duševně postižené dospělé, domovech důchodců, charitních zařízeních pro církevní osoby a ve výrobnách bohoslužebných potřeb a devocionálií. Sestry byly poslány k těm nejpotřebnějším a mohly tak projevovat lásku k Bohu skrze nemocné, staré a postižené.¹⁵

Když 21. srpna 1968 nastalo Pražské jaro, mohly řády, které chtěly působit ve sféře sociální a charitativní, přijímat dorost.¹⁶ Díky tomu mohla po osmnáctileté kandidatuře vstoupit do noviciátu Kongregace sester sv. Hedviky kandidátka Marie Tesařová, která přijala řeholní jméno Michaela. Rok 1971 ovšem přinesl podobný systém vládnutí, jaký byl na počátku 50. let 20. století, nyní již bez internací a věznění. Garantem a prostředníkem mezi státem a ženskými řeholemi se stala Česká katolická charita, jejímž prostřednictvím byly povolovány kapituly, či návštěvy v zahraničí.¹⁷

Další povinností duchovních osob byla nutnost písemné žádosti, ať se to týkalo čehokoli. Pokud chtěly sestry navštívit spolusestry nebo příbuzné v zahraničí, musely o to písemně zažádat a čekat na schválení nebo odmítnutí. Ti, za kterými sestry jely na návštěvu, se museli zavázat, že se o ně postarají a zajistí jim stravu. Stejně tak udělení

---

¹³ VAŠKO, V., *Neumlčená II*, s. 34. K této době a způsobu vlády v Československu se také později v roce 1973 vyjádřila generální představená sester sv. Hedviky, matka Michaela Andörfer ve svém oběžníku, když se vrátila z návštěvy od sester v Břežanech. V tomto listě, který rozesílala ostatním provinciím, píše: „Sestry netrpí nedostatkem jídla nebo ošacení, ale jsou ohrožovány ve výkonu své činnosti. Cíl vlády je naprosto jasný: vymýcení a zničení církve – a toto se zjevně neděje dostatečně rychle“. Archiv Provinz Hedwigschwester Berlin (dále citováno: APHS Ber). Archiv generalátu sester sv. Hedviky v Berlíně. Oběžník Kongregace sester sv. Hedviky 5/73 z listopadu 1973.

¹⁴ Srov. VAŠKO, V., *Neumlčená II*, s. 189n.

¹⁵ Srov. BALÍK, S.; HANUŠ, J., *Katolická církev v Československu...*, s. 188.

¹⁶ Srov. tamtéž, s. 190; Srov. Výstřižek z německých novin, *Situace církve v ČSSR*, Dr. Franz Glaser, 1969: APHS Ber.

¹⁷ Srov. BALÍK, S.; HANUŠ, J., *Katolická církev v Československu...*, s. 190n.

jurisdikce ke zpovídání či vedení exercicií nebylo samozřejmostí, ale vždy o to představená kláštera musela žádat. Kněz bez státního souhlasu povolení k vykonání služby nedostával.¹⁸ Ke dni 20. září 1971 vyšel nový dekret o sv. zpovědi sester. Všem sestřám, čekatelkám i novickám byla dána možnost svobodné volby zpovědníka, dovořeně a platně se mohly zpovídat u kteréhokoli kněze, který měl diecézní jurisdikci zpovědní.¹⁹

Určitý rys pronásledování v naší zemi se dá vyčíst také ze slov tehdejší generální představené Kongregace sester sv. Hedviky matky Michaely Andörfer. Píše:

„Už při přechodu hranic mi dali na srozuměnou, jak tu nejsem vítaná; že se smím zdržovat pouze v těch mnou uvedených domech; že se bude vědět o každém mém kroku; že mi bude ještě sdělen termín výjezdu. Provinciální představené bylo zakázáno provést mě domem. Byla jsem tak omezena ve své svobodě pohybu, že jsem se ani neodvážila vyjít ven do zahrady. V obou domech jsem podléhala přísnému dozoru, který znamenal až do poslední chvíle značnou zkoušku nervů. Představené milá Matka Bohumila a sestra představená Assumpta byly vyzvány, aby neustále telefonicky hlásily můj pobyt, protože stát vykonává dohled nad řeholními společenstvími. Asi by se mi nikde jinde nemohlo stát, abych měla tak skvěle fungující politickou ochranku!“²⁰

Vážná a na konci trochu odlehčená a možná i sarkastická slova generální představené matky Michaely, psaná sice až v dubnu 1977 svým spolusestrám do ostatních provincií, mnohé vypovídají a podtrhují církevně-politickou situaci v Československu.

1.3 Zatýkání a internace duchovních osob

V únoru 1950 si prezident Klement Gottwald dal za úkol likvidaci mužských řeholních řádů. Alexeji Čepičkovi příslušelo vybrat jména představených, kteří budou

---

¹⁸ Srov. Vládní nařízení § 16 219/49 Sb.

¹⁹ Srov. Nový Dekret o sv. zpovědi sester, Praha 20. 9. 1971, vyřizuje pražský kancléř ThDr. František Vaněk: ACPH.

²⁰ Okružní list generální matky Michaely ostatním sestřám po návštěvě v ČSR velmi pravděpodobně ve dnech 22. 2. 1977 – 25. 2. 1977 a u příležitosti přání k Velikonocům, Oběžník Kongregace sester sv. Hedviky č. 6/77, duben 1977: APHS Ber.

obvinění, odsouzení a následně internováni.²¹ Na přelomu ledna a února 1950 byli zatčeni první dva řeholníci. 14. března 1950 Bezpečnost zatkla dalších 7 řeholníků a přidán k nim byl ještě jako svědek Stanislav Barták. Začal první monstrproces nazývaný „Machalka a spol.“ Po krutých výsleších si 5. dubna 1950 všech 10 řeholníků vyslechlo rozsudek odsouzení. O týden později se do dějin katolické církve vepsala akce K pod názvem „Bartolomějská noc českých klášterů“. Příslušníci StB, SNB a Lidové milice v noci ze 13. na 14. dubna 1950 vnikli do klášterů, oznámili řeholníkům, že jejich budovy zabírá stát a transportovali je do internačních, koncentračních či soustředovacích klášterů.²²

V témže roce proběhla také akce VŽK – vyklizení ženských klášterů.²³ JUDr. Alexej Čepička podal návrh a podnět k soustředění řeholnic do internačních táborů.²⁴ Předsednictvo ÚV KSČ 17. dubna tento návrh schválilo. Konkrétní plán předložili v srpnu 1950 a mezitím už bylo 616 sester vystěhováno z těch objektů, které ministerstvo obrany požadovalo pro své účely.²⁵ Celý plán akce VŽK rozpracovali do několika fází. První bylo soustředění řeholnic do centralizačních táborů. Druhá fáze měla snížit vnitřní disciplínu řádů, což mělo následně vést k odchodu sester do civilu. Ve třetí fázi se zaměřili na snižování počtu nemocnic a ústavů s řeholním personálem. Z počátku z této akce byly vyňaty řády a kongregace, které se staraly o nemocné, mentálně a tělesně postižené, protože za tak krátkou dobu nebylo možné obstarat adekvátní náhradu za obětavou práci sester.²⁶

Do internačních táborů se dostávali nevinní lidé na podkladě administrativního rozhodnutí Státního úřadu pro věci církevní nebo krajského či okresního národního výboru. Museli odcházet bez obvinění, bez soudu a tak bez možnosti obhajoby. Nevěděli, jak dlouho bude internace trvat. Ze začátku byla internace přísnou izolací

---

²¹ Seznam jmen obžalovaných řeholníků uvádí VAŠKO, V., *Neumlčená II*, s. 134. BALÍK, S.; HANUŠ, J., *Katolická církev v Československu...*, s. 158 uvádí také výši udělených trestů. Byly v rozmezí od dvou let po doživotí.

²² Podrobně o celé akci K pojednává BALÍK, S.; HANUŠ, J., *Katolická církev v Československu ...*, s. 157n. Více k problematice perzekuce a konfiskace např.: VLČEK, VOJTĚCH, *Perzekuce mužských řádů a kongregací komunistickým režimem 1948–1964*, Matice cyrilometodějská, Olomouc 2004; KULÍK, JAN a kol., *Konfiskace, pozemkové reformy a vyvlastnění v československých dějinách 20. století*, Auditorium, Praha 2011.

²³ O této akci jako o akci Ř mluví BALÍK, S.; HANUŠ, J., *Katolická církev v Československu...*, s. 177.

²⁴ Více k problematice JUDr. Alexeje Čepičky např.: PERNES, JIŘÍ; POSPÍŠIL, JAROSLAV; LUKÁŠ, ANTONÍN, *Alexej Čepička. Šedá eminence rudého režimu*, Brána, Praha 2008.

²⁵ Srov. VAŠKO, V., *Neumlčená II*, str. 191.

²⁶ Srov. BALÍK, S.; HANUŠ, J., *Katolická církev v Československu...*, s. 177.

od okolního vnějšího světa. Veškerá korespondence podléhala cenzuře, návštěvy probíhaly pod dohledem.²⁷

K velké radosti všech bylo dovoleno internovaným kněžím sloužit mši svatou. Mohli u sebe mít misály, breviáře, Písmo svaté. Místa internace byla většinou v areálu nějakého kláštera, proto měli přístup do kostela nebo kaple.²⁸

Pomocí státních nařízení se úředníci snažili o podryvání duchovních hodnot v duši člověka. Sestrám nabízeli vyšší příjem, který by byl vyplácen každé sestře zvlášť, aby si s ním mohla nakládat podle své libosti. To sestry odmítly, neboť by jednaly proti slibu chudoby. V roce 1950 byly také přinuceny stát se členkami státního důchodového a starobního pojištění. I přesto, že nechtěly, příspěvky od státu dostávaly. Hlavně, jak už bylo řečeno, stát zakazoval sestrám práci v oblasti výchovy. Nesměly přijímat nové členky do komunity. Mohly pracovat jen při ošetřování nemocných, starých a postižených osob. K zatýkání sester Kongregace sv. Hedviky došlo na sklonku padesátých let.²⁹

---

²⁷ Srov. VAŠKO, V., *Neumlčená II*, str. 164.

²⁸ Srov. VAŠKO, V., *Neumlčená II*, s. 164. Hlavní internační kláštery v Čechách: Broumov, Osek u Duchcova, Bohosudov. Králíky, Česká Kamenice, Želiv.

²⁹ Srov. SÜSENBKOVÁ, MARIE FRANTIŠKA, *Stručný nástin dějin kongregace sester sv. Hedviky v českých zemích*, CMTF UP v Olomouci, 2005, s. 166.

2. ČESKÁ PROVINCE KONGREGACE SESTER SV. HEDVIKY

Když jsme si nastínili některé důležité politické události, je na místě osvětlit základní data o vzniku kongregace. Kongregace sester sv. Hedviky byla založena 14. června 1859 vratislavským kanovníkem otcem Robertem Spiskem v dnešním Polsku.³⁰ Jejím posláním je křesťanská výchova a vzdělávání dětí a mládeže podle zásad a nauky církve. Dále se ujímá lidí se zdravotním, mentálním a sociálním znevýhodněním. Pečuje o nemocné a staré lidi, pomáhá Církvi v jejich potřebách a slouží jakkoli potřebným.³¹

Hlavním a specifickým úkolem této kongregace, jak bylo řečeno výše, je tedy výchova a vzdělávání dětí a mládeže podle zásad a nauky církve. Pro politické směřování od února 1948 to byla nepřijatelná ideologie. Veškerý dozor nad výchovou a vyučováním příslušel státu a vše mělo být v souladu s výsledky vědeckého bádání.³²

2.1 Vznik české provincie³³

Česká provincie vznikla paradoxně díky tomu, že sestry kvůli nařízení pruských úřadů byly donuceny opustit svou vlast, neboť zde začalo pronásledování katolické církve, tzv. „kulturní boj“. Zůstat ve vlasti by mohly pod podmínkou, že by

---

³⁰ Více o zakladateli kongregace Služebníku Božím Robertu Spiskem např.: WITTIG, JÓZEF, *Apostol miłosierdzia: Robert Spiske i jego dzieło*, PoliFot, Wrocław 1999; SWASTEK, JÓZEF, *Sluga Boży Ksądz Prałat Józef Antoni Robert Spiske*, PoliFot, Wrocław 2003; SWASTEK, JÓZEF, *Działalność i duchowość księdza prałata Roberta Spiske – założyciela sióstr św. Jadwigi (jadwiżanek)*, in NIEDZIELA, GAUDENCJA (ed.), *W służbie kościoła: 125 lat Sióstr św. Jadwigi*, Wydawnictwo Wrocławskiej księgarni archidiecezjalnej, Wrocław 1986; KLUZ, WŁADYSŁAW, *Apostol Wrocławia: Ksiądz Robert Spiske*, PoliFot, Wrocław 1998; MACHAŁ, MICHAŁ, *Proces beatyfikacyjny sługy Bożego ks. Roberta Spiskego*, in MARYŃSKI, ROMAN; KUCHARSKA, WERONIKA (ed.), *Ushywał głos Pana: Sympozjum z okazji 110. rocznicy śmierci założyciela Zgromadzenia Sióstr Św. Jadwigi, Slugy Bożego, ks. Prałata Roberta Spiskego*, PoliFot, Wrocław 1998.

³¹ Srov. *Stanovy Kongregace sester sv. Hedviky*, Řím 1983, část I., kap. 1., čl. 5: AČPH. Více k dějinám Kongregace sester sv. Hedviky např.: MERTENS, JOHANNES, *Geschichte der Kongregation der Hedwigschwestern*, Manuskript, Berlin 2002; NIEDZIELA, GAUDENCJA, *Historia sióstr św. Jadwigi*, in NIEDZIELA, GAUDENCJA (ed.), *W służbie kościoła: 125 lat Sióstr św. Jadwigi*, Wrocław, Wydawnictwo Wrocławskiej księgarni archidiecezjalnej, 1986; SCHWETER, JOSEPH, *Geschichte der Kongregation der Schwestern von der hl. Hedwig*, Otto Borgmeyer, Wrocław 1932.

³² Srov. Ústava 9. května, § 14/1948 Sb.

³³ Podrobně např. SÜSENBKOVÁ, M. F., *Stručný nástin dějin...*, s. 62.

nevykonávaly výchovnou a vzdělávací činnost, nebo by musely být v civilním oblečení, s čímž nesouhlasily. P. Robert Spiske hledal proto pro ně vhodné místo někde za hranicemi. Již v roce 1862 se na něj obrátil s prosbou olomoucký arcibiskup, zda by vyslal sestry do jeho diecéze. Nyní se to mohlo naplnit. V průběhu září a října 1877 přišlo do bývalého augustiniánského zámku v Nezamyslicích prvních pět sester připravit místo vhodné k bydlení, protože v té době byl zámek v ubohém stavu.³⁴ Z toho důvodu sestry zprvu bydlely na faře. Poslední sestry z Vratislavi přišly do Nezamyslic 30. dubna 1879. Samostatná česká provincie byla založena 15. listopadu 1906 se sídlem v Nezamyslicích a podléhala generalátu ve Vratislavi.³⁵

Řeholní sestry sloužily v Nezamyslicích 69 let. Za tu dobu se počet řeholních povolání rapidně zvýšil a tím narůstal i počet filiálních domů po celé republice. Jelikož byl ale nezamyslický klášter stále více nevyhovující k bydlení, protože byl malý, vlhký a studený, musely sestry hledat jiné větší místo, kam by se uchýlily. Našly břežanský zámek, který v roce 1926 koupily od barona Wamboldta – Umstadta a zřídily zde svůj provinční dům s noviciátem. Sestry zde zahájily charitativní činnost. Moravské místodržitelství svěřilo sestrám k výchově padesát těžce mentálně postižených dívek. Dále zde provozovaly mateřskou školu, ambulanci ošetřování nemocných, jazykové a hudební kurzy, kurzy vaření a kurzy ručních prací, exercicie...³⁶ Tyto funkce plnil ústav³⁷ téměř nepřetržitě až do roku 1945. Poté sem byli soustředěni lidé německé národnosti z Brna. Během dvou let jich tímto domem prošlo 554. V únoru 1947 byl ústav přeměněn v zařízení pro děti. Byly zde ubytovány i děti německé národnosti, většinou se jednalo o sirotky a opuštěné děti. Část dětí se pomocí Červeného Kříže dostala ke svým rodičům do NDR a NSR. V roce 1948 byl ústav přejmenován na „Domov odpočinku Charity“ a bydlely zde osoby přestárlé až do roku 1952, kdy se přestěhovaly do Mitrova u Bystřice nad Pernštejnem. Od tohoto roku se opět změnil název ústavu na „Dětský ošetrovací ústav české katolické charity“ a přijímány byly pouze děti s mentálním postižením.³⁸

---

³⁴ Podrobně např. SUSENBEKOVÁ, M. F., *Dějiny kongregace sester sv. Hedviky v Nezamyslicích*, CMTF UP Olomouc, 2014.

³⁵ Od roku 1945 je sídlo generalátu v Berlíně.

³⁶ Srov. *Vzpomínky na Matku představenou Bohumilu Moltašovou*, strojopis, 11 s: AČPH.

³⁷ Jako Ústav byl břežanský dům veden až do roku 2006. Od tohoto roku byl přejmenován na Zámek Břežany, domov pro osoby se zdravotním postižením. V této práci dodržím dobové názvosloví a budu uvádět pojem ústav.

³⁸ Srov. Břežanské noviny, 1965: Soukromý archiv p. Františka Bobka v Břežanech.

V roce 1951 přešel březanský ústav pod správu státní Charity. Jeho vedení převzal civilní správce.³⁹ Od té doby přestaly být sestry samostatné a svobodné jak ve správě a využití svého kláštera, tak v rozhodování o jeho činnosti včetně pracovních a zaměstnaneckých vztahů. Sestry byly zaměstnankyněmi Charity. V letech 1955 –1991 pracovaly v Břežanech vedle sester sv. Hedviky také Školské sestry sv. Františka OSF jako vychovatelky, sestry sv. Hedviky pracovaly na zdravotním úseku.

2.2 Významné události české provincie v letech 1959 – 1962

Zlomová situace nastala v r. 1959, kdy příslušníci Státní bezpečnosti „navštívili“ sestry přímo v Břežanech. Jejich návštěva mířila rovnou do pokoje a kanceláře provinční představené matky Bohumily Moltašové. Hledali u ní listinu o putující soše Panny Marie Fatimské, na jejímž základě by matku Bohumilu mohli usvědčit z trestného činu.

Zatčení matky Bohumily vykonali dva úředníci dne 16. června 1959. Byly při něm přítomny i některé řeholní sestry. Ony samotné o této události píší:

„...Nadešel den zatčení. Bylo to 16. června 1959. Za přítomnosti naší ctihodné Matky byly prohrabány její skříně a spisy. Pokoj a kancelář byly uzavřeny. Složka s okružními listy z generálního mateřince byla odvezena. Ještě poslední cesta do kaple. Sestry to zpozorovaly a všechny spěchaly až k bráně. Viděly jsme statečnou a spěchající ctihodnou Matku mezi dvěma „tajnými“ zmizet za klášterní zdí. Soudní jednání se táhlo proti platným ustanovením tři měsíce. 25. 9. 1959 následovalo vynesení rozsudku. Trest odnětí svobody na 20 měsíců.“⁴⁰

Důvody, proč a jakým způsobem dosáhla provinční matka Bohumila Moltašová, ale také sestra Korbiniana Waleska takových trestů, jsou zapsány na krajské prokuratuře v Brně. Celé znění obžaloby zní:

---

³⁹ Prvním správcem se stal Richard Wagner, po něm nastoupila Vlasta Marková z Brna a od listopadu 1963 Jan Vavroušek. Srov. *Pamětní kniha obce Fryšavy*, rok 1963, s. 202: Soukromý archiv p. Františka Bobka v Břežanech.

⁴⁰ *Přehled událostí v České řádové provincii v letech 1938 až 1968*, strojopis 6 s: AČPH. V době prohlídky pokoje a zatčení matky Bohumily byly v provinčním domě jistě přítomny vikářka matka Alfonsa, sestry Consolata, Lucia, Cyrila, Nepomucena, Eutropia a Assumpta.

„Julie Moltašová jako představená provincie kongregace sester řádu sv. Hedviky v ČSR od r. 1953 až do r. 1959 v Břežanech a jinde v republice prováděla státu nepřátelskou činnost vydáváním a rozesíláním tajných oběžníků, jimiž byly řádové sestry i jejich představené ve všech řádových ústavech vedeny k odporu a nenávisti vůči lidově demokratickému státnímu zřízení republiky, zejména k tomu, aby nedbaly zákonů a nařízení vlády i příslušných církevních úřadů, aby odmítaly vstup do státních služeb a nepřijímaly platy za práci od státu, aby se vzepřely pokynu k odložení řádového roucha, dále obviněná při volbách do NV v r. 1954 nepřímo dala sestrám v Břežanech pokyn, aby odevzdaly jen prázdné lístky, opatřovala od některých sester jim odcházející zprávy z ciziny, zaměřené proti našemu státnímu zřízení, a tyto rozšiřovala mezi sestrami, dávala rozmnožovat a rozšiřovat okružní listy, docházející jí z Berlína, totéž činila ohledně náboženských pojednání, v nichž byly skrytě uváděny narážky a útoky proti našemu státnímu zřízení, při čemž sledovala celou touto činností záměr vyvolat u řádových sester odpor proti pokynům státních orgánů.“⁴¹

Marta Waleska, řeholním jménem Korbiniana, byla také obviněna z trestního činu podvracení republiky a krajským soudem v Brně odsouzena k výkonu trestu třinácti měsíců nepodmíněně.⁴² Čeho všeho se dopustila a co provedla sestra Korbiniana podle státních nařízení špatného, se můžeme dočíst v pokračování obžaloby:

„Marta Waleska od r. 1953 až do jara 1959 ve Valticích prováděla rovněž nepřátelskou činnost proti státu tím, že předčítala řádovým sestrám docházející tajné oběžníky výše uvedeného obsahu i jiná pojednání, která do Valtic docházela od obyv. Moltašové a která byla stejně nepřátelského zaměření, dále opatřila si z ústavu v Břežanech i 3 tak zvaná prorocství, která si dala rozmnožit a tato rozšiřovala nejen mezi sestrami, ale i mnoha osobami, s nimiž byla ve styku v nemocnici, ač tato prorocství byla nepřátelsky zahrocena proti našemu státnímu zřízení, a při tom všem sledovala ovlivňování sester i laických osob proti státu při čemž obě obviněné prováděly tuto činnost pro svůj vysloveně záporný postoj vůči státnímu zřízení a proto, že neuznávaly suverenitu státu ve věcech církevních a chtěly, aby v církevní a zejména

---

⁴¹ Kopie listiny z krajského soudu v Brně, *Obžaloba*, Brno červen 1959: AČPH.

⁴² Ústav pro studium totalitních režimů, Archiv bezpečnostních složek, registrující útvar KS-MV Brno, Název knihy: Archivní protokol vyšetřovacích spisů, datum uložení 20. 1. 1960, archivní číslo V-1280, registrační číslo svazku 795. Srov. <http://www.abscr.cz/cs/vyhledavani-archivni-pomucky>, citováno 18. 12. 2015.

v řádové chirarchii [hierarchii] mohly samy neomezeně rozhodovat bez ohledu na potřeby a zájmy státu.

Tedy z nepřátelství k lidově demokratickému státu prováděly podvrtnou činnost proti lidově demokratickému státnímu zřízení a společenskému řádu republiky.⁴³

Matka Bohumila Moltašová byla odsouzena z trestného činu podvracení republiky. Dne 25. září 1959 ji soud odsoudil k 20 měsícům odnětí svobody nepodmíněně.⁴⁴ Díky tehdy nečekané amnestii u příležitosti 15. výročí osvobození ČSR se matka Bohumila vrátila z vězení do Břežan 11. května 1960. V ústavu jí však nebylo dovoleno pracovat dále jako vrchní sestra. Dostala na výběr práci v prádelně, na oddělení u dětí, nebo v zahradě. Matka Bohumila zvolila práci v zahradě. Ta se stala oázou pro sestry, které sem za matkou přicházely. Nicméně od 1. července 1962 jí byla předána její bývalá funkce vrchní sestry. V roce 1965 byla ovšem na příkaz ředitelství ústavu ve Znojmě propuštěna a poslána do Charitního domova v Mukařově, kam přišla 1. května 1965.⁴⁵

2.3 „Pestrost“ klášterního života v Břežanech v komunistické době

V brežanském klášteře v roce 1970 sloužilo dětem 38 sester spolu s civilními zaměstnanci. Většinou sestry pracovaly na daných pracovištích po dvojicích. Službu dětem plnily nejen jako ošetřovatelky každá na nějakém oddělení, ale také zajišťovaly stravu v kuchyni, staraly se o dobrý chod hospodářství. Zde pracovala sestra Pankratia Karpischek, která v obytných prostorách v hospodářství měla i svůj pokoj. S prací jí pomáhal pan Nekula a tajně přijatý řeholník bratr Vít, pan Josef Vidakovič. V krejčovně sloužily pro děti sestry Stanislava Filla a Katharina Peichl a paní Jarmila Pálenská. Sestra Magdalena Schwab šila oblečení pro řeholní sestry. S přibývajícím roky musely sestry odcházet do soustředovacího kláštera v Mukařově pro řeholnice v důchodovém

---

⁴³ Kopie listiny z krajského soudu v Brně, *Obžaloba*, Brno červen 1959: AČPH.

⁴⁴ Kopie listiny z krajského soudu v Brně, *Rozsudek*, Brno 1. 10. 1959: AČPH.

⁴⁵ Srov. *Vzpomínky na Matku představenou Bohumilu Moltašovou*, strojopis, 11 s: AČPH.

věku, tím pádem počet řeholních sester stále klesal a řády nesměly přijímat nové členky. Ale...

I přesto, že nikde stát nedovoloval přijímat nové členy do řádů, přece jen se tu a tam našla nějaká skulinka či zadní dvířka, jak by mohly představené řádů s velkou dávkou odvahy obejít státní úřady, aby případné zájemkyně mohly žít klášterním životem nebo alespoň v blízkosti sester. Pokud k takové milosti povolání došlo, muselo to zůstat utajené. Jen v roce 1968, kdy nastalo Pražské jaro a politická situace se uvolnila, mohly zájemkyně vstoupit do kláštera.⁴⁶ Šestnáctiletá Marie Změlíková, která později přijala řeholní jméno Monika, tak velmi ráda přijala pozvání sester a 1. srpna 1970 přišla do Břežan, aby se u nich, jak říká, *učila vařit*.⁴⁷ Bylo jí umožněno bydlet v klauzuře s dalšími sestrami a zapojovala se do jejich společného programu, jak to bylo jen možné. Definitivní rozhodnutí vstupu do kláštera bylo jednoznačné a jasné, ale uskutečnění tohoto snu už nebylo tak jednoduché. „*Když mi bylo osmnáct*“,⁴⁸ vypráví sestra Monika, „*tak se mě zeptali, jestli chci zůstat, nebo taky odejít, protože přišlo ještě jedno starší děvče, ale ta odešla. Já jsem řekla, že zůstanu a to bylo úplně definitivní v roce 1972.*“ Na podzim toho roku byla plánovaná obláčka. „*Sestřičky se šly ptát*“, pokračovala sestra Monika, „*na nějaký úřad do Prahy. Tam jim řekli, ať počkají. Tak jsme čekaly a čekaly.*“⁴⁹ Čekaly 19 let s ještě jednou kandidátkou sestrou Zdislavou (Annou Olšovou) a později také sestrou Anežkou (Marií Kozubíkovou), než mohly v naší vlasti oficiálně vstoupit do řádu a obléct řeholní šat. A abychom nezapomněli na ta zadní vrátka, v tomto případě je naším kandidátkám otevřela, po dohodě s generální představenou matkou Michaelou, provinční představená matka Gaudentia ve Vratislavi. Nabídla sestrám, že mohou mít obláčku a posléze časné i věčné sliby v Polsku, pokud se nezmění politická situace v Československu.⁵⁰ Sestry tuto nabídku s velkou radostí přijaly a staly se tak součástí společenství Kongregace sester sv. Hedviky. Povzbuzení, které od matky Gaudentie po slavnosti složení věčných slibů 13. srpna 1981 dostaly, bylo opravdu potřebné, neboť se neodkladně schylovalo

---

⁴⁶ To se po osmnácti letech kandidatury poštěstilo sestře Michaelě Tesařové. Zájemkyň o vstup bylo dost, ale jen sestra Michaela Tesařová vydržela osmnáct let čekat na přijetí, ostatní odešly do civilního života.

⁴⁷ *Svědectví vikářky sestry Moniky Změlíkové* ze dne 24. 10. 2015. Od té doby, co sestra Monika přišla do Břežan, bydlela v klášteře a celá léta až do 29. 2. 2000 sloužila v kuchyni jako kuchařka.

⁴⁸ *Svědectví vikářky sestry Moniky Změlíkové* ze dne 24. 10. 2015.

⁴⁹ *Svědectví vikářky sestry Moniky Změlíkové* ze dne 24. 10. 2015.

⁵⁰ V jednom roce, kdy nebylo dovoleno cestovat ani do Polska, konaly obnovu časných slibů v Döbern v Německu. Sestra Anežka Kozubíková musela své věčné sliby v roce 1983 skládat do rukou provinční představené matky Bohumily na březanské faře, neboť ji nepustili ani do Polska ani do Německa.

k poměrně zásadnímu kroku, který jim připravil totalitní režim. Tím bylo vystěhování všech sester z březanského domu.

Oznámení ohledně této věci dostaly sestry v Mukařově 5. listopadu 1980. K sestrám do Charitního domu pro řeholnice v Mukařově se na toto datum ohlásila návštěva z Prahy. Sestra Maria Liguori Křivánková, která byla také obyvatelkou Charitního domova v Mukařově, o této návštěvě píše generální matce Michaelae Andörfer v jednom dopise takto:

„...Přihlásili se „Pánové“ z Prahy, Dr. Pr. a Jel. a také ještě jeden pán a paní správkyně. Přišli přesně k obědu a jen jsme se třáslly, co zase bude. Mater Bohuslava ohlásila, že máme milou Mater Bohumilu na návštěvě, a když se dostavila a byla pozdravena, začali s tím, že se milé sestry mají 1. 1. 1981 vystěhovat z domu, a že „zbožné ženy“ mají jít také, a že budou umístěny někde na faře jako kostelnice, jedna jako hospodyně! Milá Mater Bohumila zůstala, jako by do ní hrom uhodil... Údajně prý již bylo všechno dojednáno s brněnským zástupcem biskupa Horkým. Milá Matka Bohumila měla námitky kvůli hřbitovu a podobně, ale oni řekli, že podléháme státu a že zákon mluví jasně a že se na tom nedá nic změnit.“⁵¹

Jediné, co se sestrám na tom podařilo změnit, bylo oddálení data odchodu, a to z 1. ledna na 9. listopad 1981. Jedním důvodem byl možná nedostatek pracovních sil v provinčním domě, a tak bylo dvěma sestrám dovoleno zůstat v Břežanech dalšího půl roku. A dalším důvodem oddálení definitivního odchodu sester z Břežan byla jakási „nenásilná protiofenzíva“ (jak to nazvala tehdejší generální představená matka Michaela Andörfer v okružním listě ostatním spolusestrám) provinční představené matky Bohumily Moltašové, kdy sdělila, že *bud' půjdou všechny, nebo žádná*.⁵²

Nepomohla však ani „nenásilná ofenzíva“. Dne 3. listopadu 1981 byla v březanské klášterní kapli sloužena poslední mše svatá a všechny sestry se musely odstěhovat z provinčního domu do Mukařova. Sestrám nebyla dána náhrada za dům a neměly možnost vstoupit do březanského ústavu. Stěhování jim ubralo mnoho fyzických sil, avšak na duchu je nezlomilo. V Břežanech zůstala provinční představená matka Bohumila Moltašová a sestra Michaela Tesařová, která ještě nedosáhla

---

⁵¹ Dopis od S. Liguori Křivánkové generální matce Michaelae Andörfer, Mukařov 11. 11. 1980: APHS Ber. Těmi „Pány“ z Prahy byli: Paní Jelínková, Dr. Vlasta Prchlíková, Dr. Stancal, Marta Hradecká. Srov. Sešit návštěv v Charitním domě pro řeholnice v Mukařově: AČPH.

⁵² Srov. Oběžník Kongregace sester sv. Hedviky č. 1, Berlín březen 1981: APHS Ber.

důchodového věku a kterou provoz ústavu potřeboval ve službě u dětí. Matka Bohumila však musela státu odvádět plnou částku ze svého důchodu určenou k pobytu v Mukařově jako by tam bydlela. Třem tajně přijatým sestram, které v Československu nemohly nosit řeholní oděv, bylo umožněno bydlet v ústavu ve třech pokojích, za které platily nájem. Sestra Monika pracovala v kuchyni jako kuchařka, sestra Anežka sloužila u dětí jako sanitárka a sestra Zdislava byla zaměstnána jako zdravotní sestra. Matka Bohumila se sestrou Michaelou díky místnímu faráři Stanislavu Bláhovi našly azyl na faře blízko kláštera. Přenechal jim k užívání jednu z farních místností, aby provinční představená, která dostala zákaz vstupu do ústavu i k odebrání stravy z ústavní kuchyně, měla možnost být mladým sestram nablízku.⁵³ Místnost sestram sloužila jako kaple ke společné modlitbě, jako kuchyň i jídelna a také jako ložnice. Tři tajně přijaté sestry byly denně v kontaktu s matkou Bohumilou na faře při společných modlitbách, vaření a údržbě hřbitova. Na faře bydlely také sestry františkánky, se kterými sestry společně pečovaly o výzdobu a úklid kostela a také společně na faře slavily Vánoce a různé slavnosti. Kaple sestram chyběla nejvíce. Vedení ústavu ji využívalo jako skladiště a sakristii jako sklad textilu. Opět díky panu faráři, který každé sestře obstaral klíč od kostela, měly sestry kromě mší svatých, na které docházely před službou, možnost i soukromé adorace během dne.⁵⁴

Státní úředníci, kteří navštěvovali ústav, si dovolili kontrolovat i pronajaté pokoje sester a po jejich návštěvě vedoucí ústavu tři obyvatelky žádal, aby sundaly náboženské symboly ze stěn ve svých pokojích. Nedošlo k tomu a další kontrola již nebyla.

Nutno podotknout, že i přes všechnu starost, bolest a útlak od druhých sestram opravdu nescházel duch dobrodružství a vynalézavosti. Aby byly totiž všechny pokoje, které obývaly, dobře „promodleny“, střídaly se a každý týden se modlily společně ranní chvály v jiném pokoji. Jakmile na chodbě uslyšely kroky, schovávaly breviáře pod peřinu. Když se chtěly setkat s generální matkou Michaelou, musely si najít způsob, jak ji nepozorovaně dovést do ústavu. Večer ji odvedly z fary zahalenou ve vlnáku do svých pokojů v ústavu a zde se potají sdílely.

Dalším odvážným krokem bylo setkávání s knězem P. Stanislavem Krátkým. Dojížděl za nimi pravidelně každý měsíc. Jelikož byl stíhaný a hrozilo, že mu bude opět

---

⁵³ Srov. Oběžník Kongregace sester sv. Hedviky č. 1, Berlín 7. 1. 1982: APHS Ber.

⁵⁴ *Svědectví provinční představené matky Anežky Kozubíkové* ze dne 23. 3. 2016.

odebrán státní souhlas, vše muselo probíhat tajně.⁵⁵ Přesto riskoval a po několik let v pozdních večerních hodinách dával sestřím společné hodiny, při kterých byly uváděny do spirituality a charismatu Kongregace, probíral s nimi papežské dokumenty a povzbuzoval je na cestě zasvěcení Pánu. Přímo prorockým slovem bylo jeho povzbuzení, když byla sestřím odebrána kaple. Tehdy řekl: „*Neplačte a nebojte se, já už ji vidím znovu otevřenou!*“⁵⁶ Když mu tento výrok sestry připomněly při slavnostním otevření kaple v roce 1990, tak si na něj nepamatoval, ale sestřím tehdy vlil novou naději.

Vynalézavost sester a opatrnost, které v té době nikdy nebylo dost, neboť se někteří chytali každého slova, se dá pěkně vyčíst i z jednání sester na úřadech. Dvě starší sestry, které si ve Znojmě vyřizovaly cestu za příbuznými do Německa, omylem vyšly do místnosti o patro výš, kde známý obávaný nejvyšší úředník ihned využil situace a začal se sester vyptávat co je v klášteře nového, co se tam děje. Sestry zbystřily a duchaplně využily svých indispozic. Při otázkách jedna svým typicky německým přízvukem odpovídala: „*Nerosumim!*“ a ta druhá: „*Já neslyším!*“ Když úředník viděl, že s nimi nic nepořídí, vykázal je netaktně z místnosti ven, což sestry s radostí splnily! Historka byla v klášteře dlouho předmětem k zasmání.⁵⁷

Jelikož se obnovovaly po II. vatikánském koncilu breviáře, tak si sestry i z tohoto důvodu v roce 1976 zažádaly o nové. I. díl jim skrze ústředí ČKCH v Praze dodali v říjnu 1977 a v lednu 1979 prosily sestry o pomoc v té věci apoštolského administrátora Josefa Vranu v Olomouci, neboť ostatní díly breviáře jim stále nebyly doručeny.⁵⁸ Josef Vrana volal do tiskárny v Českém Těšíně a zde mu sdělili, že zákazník v září 1978 objednávku zrušil.⁵⁹ Kdo to byl a kdo objednávku zrušil, se neví.

---

⁵⁵ Srov. *Svědectví vikářky sestry Moniky Změlíkové* ze dne 24. 10. 2015 o P. Stanislavovi Krátkém: „Říkal, že je hodně sledovaný, proto bude čekat v autě u kostela, kam dojížděl se zhasnutými světly, dokud si pro něj někdo z nás nepřijde. Jedna sestra hlídala v domě pohyb noční služby a dvě další sestry jej pak vedly do domu určeným směrem. To se dělo i při zpáteční cestě. Celé setkání pro nás pak bylo vždy povzbuzením, osvěžením.“

⁵⁶ *Svědectví provinční představené matky Anežky Kozubíkové* ze dne 23. 3. 2016.

⁵⁷ *Svědectví provinční představené matky Anežky Kozubíkové* ze dne 23. 3. 2016.

⁵⁸ Srov. Dopisy sester v Břežanech Josefovi Vranovi do Olomouce, Břežany 12. 1. 1979 a 12. 2. 1979, složka: Biskupská konzistoř: AČPH.

⁵⁹ Srov. Dopis Josefa Vranu sestřím Kongregace sv. Hedviky do Břežan, Olomouc 30. 1. 1979, složka: Biskupská konzistoř: AČPH.

2.4 Odchod sester z Břežan do Mukařova

Velkou ránu utrpěla kongregace 1. ledna 1960, kdy Ústav v Břežanech přešel do státní správy a byl přejmenován na „Ústav sociální péče pro mládež“.⁶⁰ Od té doby byl po stránce provozní obhospodařován ONV. Osobním úřadem se stal KNV v Brně, odbor sociálního zabezpečení. Od toho okamžiku již dům sestrám sv. Hedviky nepatřil. V roce 1960 byl zrušen filiální dům sester sv. Hedviky v Pilníkově. Sestry odtud byly nuceny odejít do soustředovacího kláštera v Jiřetíně pod Jedlovou, kde bylo soustředěno mnoho desítek sester z více kongregací. V roce 1962 byl stav kláštera v Jiřetíně přeplněn, a proto byl sestrám sv. Hedviky přidělen pro pobyt v důchodu Charitní domov v Mukařově u Prahy, do kterého se musely postupně přestěhovat.⁶¹ V první vlně v roce 1962 odešlo z Břežan u Znojma osmnáct řeholních sester a z Jiřetína pod Jedlovou osm. Sestry neodešly v jednom dni, ale odcházely průběžně. První stěhování nastalo 22. října a další bylo 23., 24. a 29. října, potom 5. a 20. listopadu a poslední v roce 1962 se uskutečnilo 14. a 15. prosince.⁶²

Až na pár výjimek, jako byla např. sestra Assumpta Mühlhauserová, odcházely sestry do Mukařova v důchodovém věku 57 let. Sestra Assumpta byla do Mukařova přeložena ve věku 47 let, aby tam mohla vykonávat administrativní práce. V té době byla místní představenou v Mukařově sestra Nepomucena, v letech 1977 – 1996 sestra Assumpta. Provinční představenou zůstala až do 8. července 1985 matka Bohumila, i když bydlela na brežanské faře.

Definitivní přestěhování všech zbývajících řeholních sester z Břežan do Mukařova, kromě tří tajně přijatých, matky Bohumily a sestry Michaely, se uskutečnilo 9. listopadu 1981.

Sestra Monika a sestra Michaela vypomáhaly v brežanské farnosti hrou na varhany v kostele v Břežanech i v okolních vesnicích – Litobratřice, Mackovice, Pravice a Drnholec. Když v roce 1985 musela i sestra Michaela odejít do Mukařova, jezdily se sestrou Monikou jako doprovod zpívat žalmy sestra Zdislava a sestra Anežka.

---

⁶⁰ Tento název je vzat z brežanských novin z r. 1965, ale v brežanské kronice z roku 1960, s. 156, kterou napsal Alois Zálešák, je napsáno: „Ústav Charita byl z krajské pravomoci převeden do správy okresu a přeměněn na zařízení sociální péče pro oligofrenní děti.“ Od roku 1964 KNV rozhodl, že bude Ústav specializován na Ústav pro mládež obojího pohlaví a dospělé ženy.

⁶¹ Srov. SUSENBEKOVÁ, M. F., *Stručný nástin dějin...*, s. 169.

⁶² Seznam těchto prvních sester, které odešly do Mukařova, viz příloha č. 2.

Vždy se střídaly. Jedna jezdila zpívat, druhá pomáhala matce Bohumile na faře při vaření a jiných potřebných pracích. Po odchodu sestry Michaely Tesařové z březanské fary do Mukařova 6. ledna 1985 nahradila její místo na faře sestra Pia Waleska a po ní sestra Aloisia Strozyk. Matka Bohumila vykonávala v Břežanech funkci provinční představené do 8. 7. 1985 a pro zhoršený zdravotní stav musela 3. 11. 1987 odejít k sestřím do Mukařova.

V roce 1987 při návštěvě generální představené matky Michaely s dvěma dalšími sestrami z Německa bylo rozhodnuto, že z Břežan do Mukařova odejdou také tři tajně přijaté sestry. Sestra Patricia Habelski z generální rady, která přijela s generální představenou matkou Michaelou, procházela se sestrou Anežkou zámecký park. Cestou směrem ke kostelu najednou sestra Patricia zpomalila, otočila se směrem k provinčnímu domu sv. Josefa a tiše, se slzami v očích, pronesla: „*Toto místo máme opustit?...*“ Odpoledne matka Michaela se sestrami odjela do Mukařova. Bylo dojednáno, že sestra Monika nastoupí do Mukařova do kuchyně jako první. Sestra Zdislava a Anežka ji měly pak brzy následovat. I když sestry velmi rády dojížděly na výpomoc a návštěvu za svými staršími spolusestrami do Mukařova, definitivní odchod z Břežan přijaly sice odevzdaně, avšak s těžkým srdcem. Ráno odjela generální matka Michaela, sestra Patricia a místní představená sestra Assumpta do Prahy vyřizovat záležitosti ohledně přestěhování. Po návratu s velkou radostí oznámily všem sestřím, že tři sestry zůstanou nadále v Břežanech. Výpomoc v kuchyni se vyřešila civilní zaměstnankyní, která dostala tímto možností setkat se s živou církví a velmi si sestřičky oblíbila. Provinční dům v Břežanech tak neztratil kontinuitu a při jeho navrácení v roce 1991 bylo snadnější začít znovu budovat provincii na historických základech. Cesty Boží jsou nevyzpytatelné.⁶³

---

⁶³ Svědectví provinční představené matky Anežky Kozubíkové ze dne 29. prosince 2015.

3. CHARITNÍ DOMOV PRO SESTRY SV. HEDVIKY V MUKAŘOVĚ

Sestrám sv. Hedviky v Břežanech u Znojma byla nabídnuta dvě místa, kam mohly odejít. Byly to buď Lechovice, nebo Mukařov u Prahy. Pravděpodobně kvůli tomu, že lechovický zámek byl příliš velký a finančně by to sestry nezvládly, si vybraly Mukařov.⁶⁴ Je to krásná vesnice u Říčan jihovýchodně od Prahy. Sestry rády vzpomínají na okolní krajinu a hlavně na les, který je jen pár metrů od budovy. Při návštěvě tohoto domova bychom mohli říci, že sestry bydlely v lese. Neméně zajímavá je historie založení domu, ve kterém sestry sv. Hedviky trávily 34 let.

3.1 Založení domu v Mukařově

Na počátku historie domu celý objekt sestával ze čtyř budov. Musíme se ovšem přenést nejprve do Prahy, kde v roce 1896 baronka Malvína z Helversanů (Malvína von Schutterstein †1940) založila v Praze Spolek pro vydržování ústavu zvaný „Růžencová výrobná“. Tomuto pražskému domu dala jméno Johannea. Baronka se zde starala o opuštěné a tělesně postižené dívky. Ředitel domu Johannea v Praze, konzistorní rada Jan Vlk, věnoval r. 1908 tomuto pražskému Spolku svou vilu „Charitas“ v Mukařově u Říčan, aby sloužila pouze k účelům humánním. Zpočátku tato vila sloužila jako rekreační sídlo pro chovanky z domu Johannea. Později byly chovanky ve vile Charitas ubytovány nastálo.⁶⁵ Podle kroniky sester dominikánek ji 22. dubna 1907 navštívil císař František Josef I. a při příležitosti oslavy 40 let jeho panování byla vila pojmenována čestným názvem „Charitas“.⁶⁶ K této budově náležela hospodářská stavení a přes 3 ha pole a luk. Později sestry koupily zahradu a druhou sousední vilu „Rosu“.⁶⁷ Třetí vila

---

⁶⁴ Svědectví vikářky sestry Moniky Změlíkové ze dne 24. 10. 2015.

⁶⁵ Srov. Dotazník ze dne 20. 2. 1993 sepsaný S. Bohuslavou Kosíkovou pro CHDŘ Mukařov: Archiv České katolické charity. V r. 1952 byl tento Spolek zrušen Státním úřadem pro věci církevní a vloženo právo vlastnické pro Českou katolickou charitu v Praze.

⁶⁶ Srov. *Dějiny konventu v Mukařově*, strojopis, s. 1: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.

⁶⁷ Datum koupi této vily uveden není.

přidružená k ostatním v roce 1915 byla také darem pana Josefa Vlka.⁶⁸ Tuto vilu si nechal postavit, aby v ní mohl bydlet na stáří. V roce 1915 ji ovšem daroval sestřím dominikánkám pod podmínkou, že tam svá poslední léta bude trávit jeho příbuzná hospodyně Marie Barabášová.⁶⁹ Čtvrtá vila č. 25 patřila panu biskupovi Dr. Antonínu Podlahovi, předsedovi Spolku pro vydržování růžencové výroby.⁷⁰ Stála vedle vily Rosy. V r. 1932 ji daroval výrobně s tím, že tam dožije také jeho příbuzná hospodyně slečna Klimakovská.⁷¹

Od roku 1907 bylo ve vile Charitas ubytováno 20 dívek, z nichž 6 docházelo do místní obecné školy. Správkyní domu do roku 1913 byla slečna Rozalie Lacinová a po ní slečna Aloisie Hájková, která 2. 9. 1925 z domu odešla. Biskup Antonín Podlaha, požádal generální představenou sester dominikánek Augustinu Stuchlou, aby na toto osiřelé místo vyslala síly k výchově opuštěných dětí, malých školaček. Po 14 dnech tam matka představená dominikánek poslala dvě řeholní sestry, sestru Hilarii Osičkovou a sestru Václavu Frýdlovou. Tak v roce 1925 začala v Mukařově činnost sester dominikánek, které zde sloužily do roku 1960.⁷²

---

⁶⁸ V dotazníku z 20. 2. 1993 sepsaném S. Bohuslavou Kosíkovou pro CHDŘ Mukařov je uveden rok předání 1912. Název této vily zaznamenán není. Srov. Dotazník, Mukařov 26. 5. 1987: Archiv České katolické charity.

⁶⁹ Paní Marie Barabášová bydlela v prvním poschodí, spodní část domu byla pronajata. Srov: *Dějiny konventu v Mukařově*, strojopis, s. 1: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.

⁷⁰ Biskup Antonín Podlaha (22. 1. 1865 - 14. 2. 1932) navštívil mukařovský ústav 26. 4. 1926. V červenci toho roku tam pobýval ve své vilce na dovolené. Denně v ústavu celebroidal, pak se věnoval dětem. Vzal si je do své zahrady, hrál si s nimi. Přijížděl každým rokem, aby se osvěžil klidem mukařovské přírody a potěšil se se svými milými dětmi z ústavu. V letních měsících jich tam bylo mnohem víc, neboť sem dojížděly na rekreaci. Byly veselé, spokojené, zbožné a s panem biskupem si dobře rozuměly. Uměl je potěšit, povzbudit a býval dojat jejich upřímností a láskou. Dne 11. 8. 1926 udělal dětem výlet na žebřinovém voze na Waldašín. Cestou se jim ovšem zlámalo kolo, a když jedna chovanka odháněla od koně mouchy, kůň ji kopl do brady. Z nemocnice se vrátila s novou protézou. Biskup ovšem o dva dny později z této události dostal při mši svaté zástavu srdce. Bohudíky ho po čtvrt hodině probrali. Biskup Antonín Podlaha byl mezi chovankami tak oblíbený, že mu nechaly k uctění jeho památky zbudovat z vlastních úspor v zahradě malý pomník. Tento pomník je v zahradě dodnes. Srov. *Dějiny konventu v Mukařově*, strojopis, s. 2: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně. Fotografie pomníku viz příloha č. 3.

⁷¹ Paní Klimakovská byla v r. 1960 donucena státním úřadem sociálního zabezpečení tuto vilu opustit, aby uvolnila místo pro řeholní sestry v důchodu. Musela podepsat, že se zříká dědického práva a za to jí Charita dala 500,- Kčs. Srov. *Dějiny konventu v Mukařově*, strojopis, s. 12: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.

⁷² Srov. *Dějiny konventu v Mukařově*, strojopis, s. 2: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.

3.2 Odchod sester dominikánek z Mukařova

Sestry dominikánky tedy sloužily v Mukařově v letech 1925 - 1960. Ze syntézy a z prostudování materiálu ohledně jejich života a služby v Mukařově je možné narazit na mnoho zajímavých, úsměvných, ale i smutných událostí a postřehů, které barvitě vykreslily ve své kronice, týkající se života v Mukařově. To se týká například sestry, která si pořizovala řidičský průkaz na traktor.⁷³ Zajímavý byl také postoj místních úředníků a farníků k problematice výskytu slintavky v obci.⁷⁴

Často se sestry dominikánky musely věnovat rozsáhlým opravám domu a jeho okolí a na sklonku padesátých let 20. století se musely s domovem v Mukařově loučit, neboť státní úřady to tak nařídily a byly nekompromisní. Z mukařovského ústavu se měl stát domov pro řeholní sestry v důchodovém věku. Tuto informaci se nepřímo sestry dominikánky dozvěděly 23. července 1959 od úředníků ze sociálního zabezpečení, kteří do Mukařova přijeli z Říčan:

„Od pololetí 1959 se zajímal o ústav Státní úřad sociálního zabezpečení v Říčanech. Občas přijel jejich účetní a vedoucí, aby společně se sestrami plánovali na rok 1960. Říkalo se, že od 1. 1. 1960 případně mukařovský ústav jim. Dne 23. července 1959 přijeli páni z KNV a SÚSZ z Říčan. Všechno si prohlédli a při odchodu mezi sebou prohodili, že všechny podmínky vyhovují. Teprve později si sestry uvědomily dosah těchto slov. Mukařovský ústav se měl stát domem odpočinku pro přestárlé řeholní sestry.“⁷⁵

Chovanky z mukařovského ústavu se měly během 14 dnů od nástupu nového vedoucího vystěhovávat do okolních ústavů SÚDZ. Toto stěhování chovanek bylo

---

⁷³ Sestry dominikánky vedly chovanky v Mukařově ke zbožnosti, stejně jako v pražské výrobě. Vychovatelka se s nimi modlila, předčítala z duchovních knih, vyprávěla o Pánu Bohu. Schopnější dívky se denně účastnily mše svaté, kterou sloužil místní pan farář. Sestry také velmi mnoho pracovaly na poli, a když ústav žádal ústředí České katolické charity o frézu na ulehčení zemědělských prací, byl mu nabídnut menší traktor. Sestry tento dar přijaly, neboť dva rolníci, kteří potahem vypomáhali ústavu, vstoupili do JZD. S. Filoména si udělala řidičský průkaz na traktor, později i na auto. Srov. *Dějiny konventu v Mukařově*, strojopis, s. 11: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.

⁷⁴ Dne 17. 12. 1959 se objevily na ulicích letáky, že se na říčansku objevila slintavka, a že je tedy zákaz náboženského shromažďování. Dne 19. 12. se pan farář tázal na ONV, zda to platí i pro Mukařov, kde majitelé krav nechodí do kostela, a když ježdění v dopravních prostředcích, shromáždění mládeže a návštěva kina jsou dovoleny. Bylo mu odpověděno, že zákaz trvá do odvolání. O Vánocích tedy bohoslužby nebyly. Zákaz byl zrušen až 7. ledna 1960, takže 10. 1. byla opět mše svatá. Nikdy nebylo tolik zájmu o kostel jako tohoto roku po jeho uzavření. Srov. *Dějiny konventu v Mukařově*, strojopis, s. 11: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.

⁷⁵ *Dějiny konventu v Mukařově*, strojopis, s. 11-12: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.

dáno nařízením České katolické charity, neboť podle vládního usnesení číslo 1047 ze dne 9. 12. 1959 Sb. byl mukařovský ústav určen jako ústav pro řeholnice. Fakt je ten, že ještě ke konci roku 1961 bylo v Mukařově 34 chovank a snížení z počtu 42 nastalo jen díky jejich vlastní iniciativě.⁷⁶ V průběhu roku 1960 přimělo vedení Charity, aby se do mukařovského ústavu nastěhovaly i jiné řády. Jednalo se o sestry kongregace Nejsvětější Svátosti, které v Mukařově pobývaly jen půl roku od 4. července 1960 do 8. prosince 1960. Po nich dne 9. prosince 1960 přišlo z nařízení státu do Mukařova 8 sester de Notre Dame z Oseka u Duchcova, které v Mukařově žily do roku 1962.⁷⁷ Mezitím se muselo 12. prosince 1960 pět sester dominikánek vystěhovat do Kadaně. Poslední čtyři sestry dominikánky odjely 24. ledna 1961.⁷⁸ Kongregace sester Nejsvětější Svátosti a sestry z Kongregace de Notre Dame musely do Mukařova přijít pravděpodobně kvůli volnému místu v charitním domově, a aby se staraly o chovanky, které tam stále ještě žily.⁷⁹ Ale také kvůli tomu, že se sestry sv. Hedviky z Břežan u Znojma v roce 1959 ještě odmítly do Mukařova stěhovat, což je ovšem o tři roky později již neminulo.

V průběhu existence mukařovského domu několikrát nastala změna jeho názvu, a to podle funkce a služby, kterou právě měl poskytovat. Takové změny byly provedeny hlavně v 50. letech 20. století. Pravděpodobně od roku 1954 nesl dům název

---

⁷⁶ Srov. Situační zpráva, Mukařov 23. 3. 1962: Státní oblastní archiv v Praze (dále citováno: SOA Praha), fond Charitní domov pro řeholnice, Mukařov (dále citováno: CHDR Mukařov), inv. č. 119, sign. 3, kart. 1 (bez foliace).

⁷⁷ „Dne 9. prosince 1960 převzaly naše sestry [sestry de Notre Dame] tento Charitní domov pro oligofrenické ženy na přechodnou dobu po sestrách dominikánkách. Ústav byl jejich kongregačním domem, ale sestry jej musely opustit a odejít k vlastní komunitě dominikánek do Kadaně. Ústav v Mukařově byl určen již roku 1959 pro ubytování přestárých řeholnic. Podle vládního usnesení ze dne 9. prosince 1959 č. 1047 převzaly národní výbory do své správy od 1. ledna 1960 ústavy sociální péče, které dosud spravovala Charita, s výjimkou těch ústavů, které byly určeny pro umístění řeholnic; ústav v Mukařově zůstal tedy pod správou Charity, i když v něm byly debilní ženy. Tyto měly být rozmístěny co nejdříve do jiných ústavů, a to podle místa narození do příslušného kraje, ostatní chovanky, pro něž se umístění nenajde, měly přejít do Oseku u Duchcova. Rozesílání chovank se protáhlo do 22. října 1962, kdy poslední nejobozejší chovanky byly převezeny do Oseka. Toho dne rozjely se z Mukařova na jiná působiště naše sestry, až na dvě, které musely zůstat a předat inventář novým sestrám z řádu sv. Hedviky.“ Srov. *Kronika*, s. 45: Archiv generalátu Kongregace Školských sester de Notre Dame Hradec Králové.

⁷⁸ Srov. *Dějiny konventu v Mukařově*, strojopis, s. 12-13: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně. Dvě sestry dominikánky se zde ještě objevily v roce 1963 - 1964 spolu s biskupem Josefem Beranem, který zde byl internován. Sestry dominikánky se o něho staraly.

⁷⁹ Srov. Provozní hlášení za II. čtvrtletí 1962, Mukařov 14. 7. 1962: SOA Praha, fond CHDR Mukařov, inv. č. 119, sign. 3, kart. 1 (bez foliace). Šest řeholnic sester bylo pracovně vytíženo, musely se starat o těžce postižené chovanky, tři sestry pracovaly až do vyčerpání sil. Pravděpodobně se jednalo o sestry Kongregace de Notre Dame.

Zaopatřovací ústav charity pro tělesně vadné⁸⁰. O dva roky později byl přejmenován na Ošetřovací ústav České katolické charity.⁸¹ Od roku 1963 je to Charitní domov pro řeholnice.⁸²

Dokud v domově sloužily sestry dominikánky, jeho vedení měly na starosti ony. Poslední řeholní sestra ve funkci vedoucí domu byla Jiřina Oulehlová, řeholním jménem S. Dagmar, do 31. prosince 1959. Od 1. ledna 1960 tuto funkci přebírají civilní zaměstnanci. Jako první se jím stal František Ševčík.⁸³ Po něm následovali Alois Všianský po dobu jednoho měsíce od 1. 1. 1964, Josef Patka od 1. 2. 1964, Jan Voráč od 1. 8. 1967.⁸⁴ Dne 16. dubna 1975 nastoupila do funkce vedoucí paní Marta Hradecká. V 90. letech 20. stol. byl vedoucím CHDŘ pan Valer z Kladna, který v roce 1996 pomáhal sestřím sv. Hedviky se stěhováním zpět do Břežan.

3.3 Stanovy České katolické Charity z roku 1963

Jak je patrné z textu výše, i tento dům v Mukařově přebrala Česká katolická charita do svých rukou. Řekněme si proto pár slov také o ní, o jejích stanovách.

Česká katolická charita byla státem řízená organizace, která měla spravovat část majetku nezákonně zabaveného církvi v letech 1948 – 1950. V této organizaci sloužili pracovníci StB. O 10 let později (1958 – 1960) zabírala Charita církevní majetky natrvalo. Takovému osudu nešel ani Ústav sociální péče v Břežanech u Znojma patřící

---

⁸⁰ Srov. Čtvrtletní rozvaha masových a jiných organizací, Mukařov 30. 6. 1954: SOA Praha, fond CHDŘ Mukařov, inv. č. 119, sign. 31, kart. 2 (bez foliace).

⁸¹ Srov. Rozpočet na rok 1956, Mukařov bez datace: SOA Praha, fond CHDŘ Mukařov, inv. č. 119, sign. 35, kart. 2 (bez foliace).

⁸² Srov. Rozvaha za rok 1963, Mukařov 20. 1. 1964: SOA Praha, fond CHDŘ Mukařov, inv. č. 119, sign. 42, kart. 2 (bez foliace).

⁸³ Nový vedoucí ústavu, pan František Ševčík, na své místo přišel 5. ledna 1960. Jeho úkolem bylo podepsat a orazítkovat připravenou korespondenci a hlídat branku, kdo do domu vchází a vychází. Každý se musel u něho hlásit a byl zapsán do knihy návštěv. Svým drsným chováním brzy odpuzoval všechny, kdo s ním přišli do styku. Snažil se co nejvíce omezit styk sester s Mukařovskými občany. Všechno jeho jednání směřovalo k tomu, aby vliv sester na okolí byl co nejmenší. Sestry se musely hlásit, když vyšly z ústavu na nákup. Byly stále neshody kvůli vycházení. Na protest sester, zda nejsou svobodnými občany dnešního státu, a na jejich prosbu, aby to přinesl písemně, odjel vedoucí do Prahy. Po návratu se omluvil, že zatím přestřelil. Srov. *Dějiny konventu v Mukařově*, strojopis, s. 12: Archiv České kongregace sester dominikánek v Brně.

⁸⁴ Srov. Jmenování do funkce vedoucího, Mukařov 14. 1. 1964: SOA Praha, fond CHDŘ Mukařov, inv. č. 119, sign. 12, kart. 1 (bez foliace).

Kongregaci sester sv. Hedviky, ani ústav v Mukařově. Jelikož se tedy Česká katolická charita stává vlastníkem zabavených objektů, je na místě povědět si základní údaje o její náplni a činnosti, kterou můžeme vyčíst z jejich stanov ze dne 23. března 1963.

ČKCH se podle usnesení vlády ČSSR ze dne 16. 1. 1963 stala samostatnou právnickou osobou. Její sídlo bylo (a je dodnes) v Praze.⁸⁵ Stát jí světil péči o církevní osoby. Jejím prostřednictvím bylo zabezpečováno uspokojení duchovních potřeb duchovenstva a věřících. Svou činností, která měla být v souladu s hlavními úkoly tehdejšího národního hospodářství, přispívala ČKCH k mírovému soužití a k úsilí o zachování světového míru.

Úkolem ČKCH bylo provádět sociální a léčebně rekreační péči pro církevní osoby a farní hospodyně, vydávat a distribuovat náboženskou literaturu, hudebniny a časopisy pro potřeby římsko-katolické církve.⁸⁶ Dále měla na základě výhradního práva výboru provozovat opravy a distribuci devocionálních bohoslužebných předmětů, potřebných k provádění náboženského kultu, jakož i kostelních zařízení. Toto oprávnění se netýkalo předmětů s náboženskou tematikou, určených pro vývoz.

Pro svoji hospodářskou činnost byla ČKCH financována odvodem zisku hospodářských a účelových zařízení, příspěvkem řádů a kongregací na sociální péči o církevní osoby, dále sbírkami, dary a dědictvím. V nouzi mohlo ministerstvo školství a kultury poskytnout pro její sociální činnost příspěvek ze svého finančního rozpočtu, na kterém se muselo domluvit a shodnout s ministerstvem financí.

Nejvyšším orgánem ČKCH byl ústřední výbor, který čítal 39 členů a byl volen zástupci diecézí římsko-katolické církve a zástupci zařízení ČKCH. Všechny orgány a zařízení se řídila zásadami demokratického centralismu. V čele ústředí ČKCH byl a je ústřední ředitel.⁸⁷

---

⁸⁵ Adresa ČKCH je stále stejná: Vladislavova 12, Praha 1.

⁸⁶ V letních měsících 1967 nabízela ČKCH rekreaci pro duchovní, řádové sestry a farské hospodyně v zotavovně „Marianum“ v Janských Lázních a v Dolním Smokovci na Slovensku. Srov. Rekreační a lázeňská péče Charity v r. 1967, Praha: SOA Praha, fond CHDŘ Mukařov, inv. č. 119, sign. 2, kart. 1 (bez foliace).

⁸⁷ Srov. Stanovy České katolické charity ze dne 23. 6. 1963, Praha 30. 8. 1963: SOA Praha, fond CHDŘ Mukařov, inv. č. 119, sign. 1, kart. 1 (bez foliace).

3.4 Ze života sester sv. Hedviky v Mukařově

O činnosti sester sv. Hedviky v Mukařově máme zprávy převážně ze svědectví pamětníků, kteří v domově pracovali, nebo se sestrami byli v kontaktu. Je důležité si připomenout, že sestry do Mukařova odcházely z Břežan v důchodovém věku a pobíraly starobní, sociální, nebo invalidní důchod a příspěvek na zaopatření - tzv. kapesné, z kterého si musely platit ubytování, stravu a jiné poplatky. Nebylo jim dovoleno vykonávat své poslání, protože si to nepřál stát, jak již bylo vysvětleno výše v první kapitole. Protože sestry sv. Hedviky v Mukařově nemohly vykonávat konkrétní činnost jako např. sestry dominikánky růžencovou výrobu, jejich hlavní náplní byla modlitba. V domově se staraly o hospodářství, pěstovaly na zahradě zeleninu, udržovaly dům v čistotě, praly, vařily v kuchyni, hrály na varhany v místním kostele a velmi je zatěžovaly neustálé opravy a rekonstrukce domu, což v domovech důchodců měl zajišťovat stát.⁸⁸ Stručný nástin oprav je uveden níže.

Na základě svědectví sester je možné rekonstruovat denní harmonogram sester v Mukařově. Každý den začínaly sestry v 5:15 h modlitbou ranních chval a rozjímáním. Následovala mše svatá, poté první část modlitby během dne a závěrečné modlitby. Po snídani se každá sestra odebrala ke své určené práci. Několik nejstarších sester vždy adorovalo v kapli. V 10:45 byla společná modlitba růžence, druhá a třetí část modlitby během dne a různé kongregační modlitby. Po obědě měly sestry osobní volno, brzy je však bylo možné vidět u ráno rozdělané práce, nebo okopávat záhonky. V 16:15 byla modlitba se čtením, nešpory, večere a přibližně do 18:15 rekreace. Pak se sestry rozešly do svých pokojů, nebo na osobní modlitbu do kaple. V 19 hodin zavládl v celém domě klid.⁸⁹

3.4.1 Příchody sester do CHDŘ

Dne 22. října 1962 přišly do Mukařova první sestry sv. Hedviky. V tento den podle sester Kongregace de Notre Dame odjely poslední nejubožejší chovanky

---

⁸⁸ *Svědectví vikářky sestry Moniky Změlíkové ze dne 26. 3. 2016.*

⁸⁹ *Svědectví provinční představené matky Anežky Kozubíkové ze dne 23. 3. 2016. Fotografie konventu sester v Mukařově z r. 1987 viz příloha č. 8.*

z Mukařova do Oseka u Duchcova.⁹⁰ Ke dni 23. listopadu 1962 bylo v Charitním domě pro řeholnice v Mukařově vedeno 13 sester z Kongregace sv. Hedviky.⁹¹ Ke dni 24. ledna 1963 bydlelo v domově 19 řeholních sester. 27. listopadu 1964 se počet zvýšil na 25 sester. Ke dni 10. prosince 1964 dům obývalo 36 sester. Stav k 31. 12. 1966 byl 33 sester sv. Hedviky včetně osmi sester vedených jako zaměstnankyně domova.⁹² V roce 1977 bylo v Mukařově 28 sester. Jakmile sestry, které byly v domově zaměstnané, dosáhly důchodového věku, byly přefazeny ze stavu zaměstnance do stavu obyvatele domova. V úředních dokumentech byly tyto sestry dokonce mnohdy nazývány chovankami. Celkový počet dlouhodobě ubytovaných lidí v Charitním domově v Mukařově v letech 1962 – 1996 byl 86, z toho sedm sester Řádu sv. Bazila Velikého, šest sester z České provincie sekulárního institutu Schönstattske sestry Mariiny (sestra Světla až do roku 2006), ale také kněz Václav Jelen a jeho matka Marie Jelenová.⁹³

3.4.2 Místní představené v CHDŘ

Charitní domov pro řeholnice v Mukařově sestry považovaly za svůj filiální dům, což znamenalo, že i ony zde měly svou místní představenou. Tou byla od 20. 11. 1962 do 18. 5. 1977 sestra Nepomucena Šimková. Po ní do této funkce byla ustanovena sestra Assumpta Mühlhauserová, a to do 11. 10. 1996. Vedoucími domu i v tomto případě byli civilní zaměstnanci České katolické charity, jak je patrné z různých dokumentací, které sestry musely vést. O potřebnou a nutnou dokumentaci se starala nejpozději od roku 1964 jako účetní sestra Assumpta. Za tuto účetní práci ve funkci referent (samostatný, nebo později odborný referent) přijímala plat od státu, stejně jako všechny ostatní sestry i civilní zaměstnanci. Nejednou vedoucí CHDŘ předložil návrh řediteli ČKCH na mimořádnou finanční odměnu některým řeholním sestřím v pracovním poměru. Takové odměny se dostalo i sestře Assumptě. Vedoucí CHDŘ

---

⁹⁰ Srov. *Kronika*, s. 45: Archiv generalátu Kongregace Školských sester de Notre Dame Hradec Králové. V průběhu dvou let byly chovanky přemísťovány do různých ústavů v okolí pro nevidomé ženy, pro dospělé, do ošetrovatelských ústavů, do domovů důchodců apod.

⁹¹ Srov. Seznam řeholních sester, Mukařov 23. 11. 1962: SOA Praha, fond CHDŘ Mukařov, inv. č. 119, sign. 14, kart. 1 (bez foliace).

⁹² V pracovním poměru s CHDŘ v Mukařově v r. 1966 byly tyto sestry: S. Anežka Bártová, S. Adolfína Dobis, S. Bohumila Moltašová, S. Assumpta Mühlhauserová, S. Susana Piskorz, S. Regina Rücker, S. Eustachia Šimková a S. Nepomucena Šimková. Srov. Seznam řeholních sester, Mukařov 31. 12. 1966: SOA Praha, fond CHDŘ Mukařov, inv. č. 119, sign. 14, kart. 1 (bez foliace).

⁹³ Srov. *Matrika sester*, Mukařov 22. 10. 1962: AČPH.

návrh na odměnu odůvodňuje např. těmito slovy: „*Ses. M. Mühlhauserová vykonává své pracovní povinnosti velmi svědomitě a pečlivě. V mimořádných případech nedbá na pracovní dobu a pracovní hodiny a pracuje po večerech. V některých účetních věcech spolupracuje s vedoucí Charitního domova a zastupuje ji v její nepřítomnosti.*“⁹⁴ Uvedený text svědčí o svědomité a pečlivé práci sestry, ale také o jejím osobním charismatu a porozumění ekonomickým záležitostem. Pravidelně musely sestry psát tzv. Situační zprávy, Provozní hlášení, Výkaz o CHDŘ, vyřizovaly dokumentaci týkající se důchodů sester aj.⁹⁵ Pokud nastalo snížení nebo zvýšení lůžkového fondu, musely sestry také písemně dávat zprávu a o dané snížení nebo zvýšení žádat. Tak se také stalo, že v roce 1968, když nastalo větší snížení počtu ubytovaných sester v domově, musely snížit u tří zaměstnanců pracovní úvazek z celého na poloviční.⁹⁶

Dne 8. července 1985 byla zvolena nová provinční představená sester sv. Hedviky, matka Bohuslava Kosíková. Úřad provinční představené vykonávala v Mukařově až do své smrti 16. dubna 1996.

3.4.3 Opravy v CHDŘ

S pohybem počtu lůžek také souvisely opravy a přestavby domu, s kterými se potýkaly všechny skupiny lidí, které tímto domem prošly od svého počátku, tedy nejenom sestry z kongregace sv. Hedviky. Problém, který řešily nejčastěji, byla vlhkost domu. Kvůli vlhkosti musely minimálně jednou za čtrnáct dní kontrolovat šatstvo a prádlo ve skříních, aby se uchránilo před plísní.⁹⁷ Často se potýkaly s problémem

---

⁹⁴ Návrh na mimořádnou odměnu M. Mühlhauserové, Mukařov 15. 11. 1978: AČPH, složka: Mühlhauserová Marie

⁹⁵ Srov. Výkazy o ústavech sociální péče provozovaných církvemi, Mukařov 1960-1967: SOA Praha, fond CHDŘ Mukařov, inv. č. 119, sign. 5, kart. 1 (bez foliace). Do těchto výkazů zaznamenávaly jednak plánovaný jednak skutečný počet lůžek, součet denních počtů míst ve vykazovaném čtvrtletí, ubytovací dny, procento využití míst, počet přijatých, propuštěných či zemřelých obyvatel, příjmy od obyvatel ústavu za ošetřování, skutečný počet hodin odpracovaných lékařem. Zvláště v tabulce rozlišovaly personál civilní, řeholní sestry, chovance – muže a ženy.

⁹⁶ Srov. Snížení + zvýšení lůžkového fondu, Praha 29. 12. 1968: SOA Praha, fond CHDŘ Mukařov, inv. č. 119, sign. 7, kart. 1 (bez foliace). Jednalo se o S. Adolfinu Dobisovou - práce zdravotníka, S. Reginu Rücker - pomocná síla pro lehčí práce a S. Agnes Bártovou - uklízečka.

⁹⁷ Srov. Oběžník Kongregace sester sv. Hedviky č. 6/77, Berlín duben 1977, list generální představené matky Michaely Andörfer ostatním provinciím Kongregace sester sv. Hedviky: APHS Ber.; Co se oprav týče, tak např. již v roce 1961 se musela provést instalace vody a hygienických zařízení. Byly potíže s přívodem vody z hlavní budovy, vodovodní trubky byly staré. V obou vilách byly provedeny záklopy s tepelnými izolacemi obou púd. Byla provedena oprava trámů obou krovů. V jedné vile byly odstraněny houby vytrháním podlah, vypálením, řádným odizolováním všech přízemních místností dvěma vrstvami asfaltu, lepenky a betonováním s přípravou položení parket. Ve všech pokojích byla

financování oprav, neboť mnoho jich přesáhlo stanovený rozpočet. Podobná situace nastala při financování stravy, když na stavbě, ale i na polích a v hospodářství pomáhali dělníci, kteří „*snědli víc, než bylo dle sazby za stravu jimi uhrazeno*“, jak ještě sestra dominikánka píše v provozním hlášení z roku 1962.⁹⁸ Velmi mnoho rekonstrukcí a stavebních záležitostí si sestry sv. Hedviky prováděly samy z vlastních úspor. Tato jejich činnost byla kladně hodnocena i samotným vedoucím domova.⁹⁹ Jednalo se konkrétně o dokončování kuchyně a o výstavbu verandy, která měla vstup také z chodby v prvním patře. Tato veranda byla velkým přínosem pro sestry s horším zdravotním stavem, neboť chůze po schodech jim dělala potíže. Nyní se mohly bez obtíží dostat na čerstvý vzduch i ony. Tato veranda slouží v domě dodnes a místní obyvatel pan František Feigl, který se značně podílel na její výstavbě, se tím vždy velmi rád pochlubí. V roce 1970 byl ještě vystavěn výtah.

Velkým přínosem pro snazší chod domu a přecházení obyvatel z jednotlivých domů bylo propojení dvou vilek (č. 24 a 25) mezistavbou uskutečněnou v letech 1969 – 1971, kterou zprostředkovala matka Bohumila Moltašová.¹⁰⁰ Zároveň bylo zavedeno ústřední topení v těchto objektech. Od té doby byl dům vytápěn uhlím a koksem v kotelně. Při topení opět pomáhal místním údržbářům František Feigl. „*Frantík byl velký a spolehlivý topič. Vytápěl všechny budovy koksem. V místě, kde je dnes parkoviště pro auta, byly haldy koksu. Frantík přes nájezd vozil kolečkem ten koks přímo do kotle. Nebyly tam žádné schody. Už ve čtyři hodiny ráno topil. Pak vylezl na střechu a dělal kominika. S ním tam ještě pracovali dva údržbáři Jan Soustružník a Jindřich Sukdolák.*“¹⁰¹ Pan František Feigl přišel do Mukařova z březanského ústavu v roce 1962 spolu se sestrami sv. Hedviky jako chovanec. Patřil mezi děti německé národnosti, které při odsunu byly zanechány v ČSR. František sestřím v Mukařově velmi pomáhal. Každé ráno již v brzkých hodinách vstával a zatápěl v kotelně na uhlí.

---

vyřešena okna a dveře tak, aby bylo získáno teplo slunce a nebyl rušen zbytečným přecházením chovanců v jednotlivých místnostech. Z menší místnosti – jídelny sester – byl zřízen sklad potravin, z velké předsině koupelen byla vytvořena mandlovna atd. Srov. Provozní hlášení, Mukařov 10. 10. 1962: SOA Praha, fond CHDŘ Mukařov, inv. č. 119, sign. 3, kart. 1 (bez foliace).

⁹⁸ Provozní hlášení za III. čtvrtletí 1962, Mukařov 10. 10. 1962: SOA Praha, fond CHDŘ Mukařov, inv. č. 119, sign. 3, kart. 1 (bez foliace).

⁹⁹ Srov. Situační zpráva za IV. čtvrtletí 1967, Mukařov 17. 1. 1968: SOA Praha, fond CHDŘ Mukařov, inv. č. 119, sign. 3, kart. 1 (bez foliace).

¹⁰⁰ Fotografie samostatných a spojených vilek viz příloha č. 4.

¹⁰¹ *Svědectví paní Marie Jaňové* ze dne 10. 10. 2015.

Pomáhal v hospodářství, krmil zvířata – psy, prasata, králíky, slepice.¹⁰² Když se sestry v roce 1996 stěhovaly zpět do Břežan, zůstal František v Mukařově a žije tam dodnes.

3.4.4 Zaměstnanci CHDŘ

Ke dni 17. července 1965 bylo vedeno v Charitním domově pro řeholnice 9 zaměstnanců: Jan Voráč jako vedoucí ústavu, František Pindák (kněz bez státního souhlasu) jako údržbář a topič. Před ním byl jako topič zaměstnán do 30. června 1965 pan Stanislav Veselý a od 1. dubna do 30. června 1965 pracoval na poloviční úvazek také Jan Drož. Jeho hlavním zaměstnáním byla práce školníka a topiče na základní devítileté škole v Mukařově.¹⁰³ Dále byly v Charitním domově zaměstnány S. Agnes (Alžběta Bártová) jako výpomocná síla, S. Adolfina (Anežka Dobisová) vykonávala službu skladní, S. Eustachia (Marie Šimková) pracovala v prádelně, S. Bohumila (Julie Moltašová) zde pracovala jako zdravotní sestra, S. Nepomucena (Marie Šimková) měla funkci pokladní, S. Assumpta (Marie Mühlhauserová) byla zaměstnána jako účetní. Později v této záležitosti vypomáhala paní Zimová ze Srbína. S. Susana (Marta Piskorzová) pracovala v kuchyni jako kuchařka, S. Regina (Ema Rückerová) jako pomocná kuchařka, později v kuchyni vařila také paní Marie Jaňová, rodačka z Mukařova, a paní Marie Davidková z nedalekého Tehovce.¹⁰⁴ Sestry chtěly co nejvíce

---

¹⁰² Na jedno krmení slepic má paní Jaňová úsměvnou historku: „Frantík vařil slepicím brambory v papiňáku. Jednou, když jsem byla v kuchyni se sestrou Světlou, Frantík zatopil ve velkých kamnech a postavil si na ně papiňák s bramborami pro slepičky. Já jsem si je se sestrou dovolila odsunout bokem, abychom mohly vařit jídlo. No, a když to Frantík viděl, tak chytl ten svůj papiňák a hrncem letěl skoro až na náves.“ Dále ještě paní Jaňová vzpomíná na to, co všechno dělal a uměl: „Sekal trávu, sbíral seno. Ve velké oblibě měl a má nářadí všeho druhu, které si stále schovává, hodně o něj pečuje a hlavně ho používá. Sám vlastníma rukama vykopal sklep na jablka. Potom to tam pospojovali a udělali prádelnu. Se sestrou Michaelou věšel prádlo v prádelně, tam měl také svůj pokoj, ve kterém bydlel.“ *Svědectví paní Marie Jaňové ze dne 10. 10. 2015.*

¹⁰³ Srov. Personální záležitosti 1960 – 1968, Mukařov 8. 7. 1965: SOA Praha, fond CHDŘ Mukařov, inv. č. 119, sign. 12, kart. 1 (bez foliace).

¹⁰⁴ S paní Marií Jaňovou jsou sestry sv. Hedviky v kontaktu dodnes. V Mukařově zažila i sestry dominikánky. Některá ji dokonce, jak sama vzpomíná, vozila v kočáře po cestě, kterou nyní chodí do práce. M. Jaňová se po odchodu sester sv. Hedviky z Mukařova ujala Františka Feigla, který se zpět do Břežan nechtěl vrátit. M. Jaňová stále vypomáhá v dnešním Domově pro seniory v Mukařově, který patří Arcidiecézní charitě Praha. Kuchařka paní Davidková z Tehovce zůstala se sestrami sv. Hedviky v písemném kontaktu až do své smrti, tedy do roku 2015. Posílala sestřím do Břežan k Vánocům krabičku domácího cukroví a na Velikonoce také „kočičky“ na Květnou neděli. O jejím úmrtí se sestry dověděly až o několik měsíců později. O to působivější bylo, když se 9. 12. 2015 nalezl její poslední dopis sestřím do Břežan, který odesílala v březnu 2015. Reaguje v něm na oznámení úmrtí sestry Bony Gadušové (†11. 3. 2015), se kterou v Mukařově úzce spolupracovala. Text dopisu zní: „Milé sestřičky, moc Vás všechny pozdravuji a hned na začátku dopisu Vám všem moc a moc děkuji, že jste se o sestřičky tak pěkně a s láskou staraly, myslím, že si to všechny, co se

práce zvládnout samy, aby v domě bylo co nejméně civilních zaměstnanců.¹⁰⁵ Všechny tyto řeholní sestry i civilní zaměstnanci za svou odvedenou práci pobírali přidělený finanční obnos. Funkční plat jednotlivým zaměstnancům určovala v rámci stanoveného platového rozpětí a plánovaného mzdového fondu Česká katolická charita. Při určování funkčního platu musela postupovat podle daných a stanovených zásad.¹⁰⁶ Sestry mohly žádat také o státní příspěvek, čehož využívaly.¹⁰⁷

3.4.5 Duchovní život

Řeholní sestry měly v mukařovském domě také vlastní kapli, ve které byla každý den sloužena mše svatá. Podle svědectví paní Müllerové mívaly sestry celý květen májové večery, kterých se také sama účastnila. Kaple byla ve druhém poschodí. Za kaplí byla sakristie, ve které měla sestra Michaela umístěné harmonium, na které hrála při mši svaté. Do kaple viděla skrze uměle vytvořené okno – vyřiznutý otvor. Když mše svatá skončila, okno zase zavřely. V roce 1965 přišel do Charitního domova kněz bez státního souhlasu, P. František Pindák. Nesměl vykonávat žádné kněžské služby a mši svatou celebroidal jen sám ve svém pokoji. Státní souhlas mu byl navrácen po pražském jaru a byl vyslán do farní správy. Po něm bydlel v domově redemptorista P. Miroslav Sedláček, CSsR. Denně mohl sloužit mši svatou v domácí kapli. Také on po několika letech mohl nastoupit do farní správy. V Mukařově dále svou kněžskou službu vykonával P. Karel Mendl a po něm nastoupil P. Josef Sůra. Ten bydlel na mukařovské faře a do Charitního domova docházel. František Feigl pro něj chodil na faru a nosil mu mošničku. Po mši svaté v Charitě se P. Sůra nasnídal a Frantík ho opět doprovodil na faru. P. Sůra měl mírně podivínské jednání, na faru nikoho nepouštěl, nikdo tam nesměl

---

k Vám vrátily, zasloužily. Byly pracovité a ke každému velice slušné. Pán Bůh je zachoval do slušného věku. Přesto je mi každé sestřičky, která odchází moc líto. František mne byl zase navštívit v neděli, přinesl mi svěcené kočičky (29. 3. 2015) a tak jsme vzpomínali na sestru Bonu a na Vás všechny. Františkovi bylo smutno, že již zůstal sám. [...]. Jsem velice ráda, že jsem Vás poznala a aspoň když to sestřičky potřebovaly, jim trochu pomohla. Moc Vás pozdravuji a modlím se, aby Vám Pán Bůh dal sílu k Vaší nelehké práci. Vzpomínají M. Davidková, František a kluci.“ Mukařov, březen 2015.

¹⁰⁵ *Svědectví vikářky sestry Moniky Změlíkové ze dne 24. 10. 2015.*

¹⁰⁶ Srov. Mzdové předpisy, platové řády ČKCH, Praha 30. 7. 1960: SOA Praha, fond CHDŘ Mukařov, inv. č. 119, sign. 8, kart. 1 (bez foliace).

¹⁰⁷ Srov. Státní příspěvek, Praha 9. 1. 1968: SOA Praha, fond CHDŘ Mukařov, inv. č. 119, sign. 10, kart. 1 (bez foliace).

chodit, pouze vedení a výjimečně Frantíka.¹⁰⁸ Dále v Mukařovské farnosti sloužili P. Karel Riant, P. Bořivoj Bělík, P. Bořivoj Mošna, který se o sestry vždy velmi zajímal. Od 1. 9. 1989 do 31. 1. 1990 působil v Charitním domově premonstrát P. Ludolf Josef Kazda, O.Praem jako zpovědník sester sv. Hedviky a sester baziliánek.¹⁰⁹ Jako mimořádný zpovědník za sestrami sv. Hedviky dojížděl rovněž P. Vincenc Mrtvý SDB z vedlejší farnosti a duchovní přednášky i svátost smíření často sestram zajišťoval P. Ladislav Kubíček, se kterým se sestry znaly z nemocnice v Moravské Třebové, kde sloužily v letech 1922 – 1957 a P. L. Kubíček tam vykonával praxi medika. Přátelství trvalo až do jeho tragické smrti, sestry mají zachovanou jeho korespondenci.¹¹⁰ Nyní v Charitě slouží P. Viktor Frydl.

V neděli chodily sestry na mši svatou do místního farního kostela zasvěceného Nanebevzetí Panny Marie. Zde se sestry aktivně zapojovaly do liturgie hrou na varhany a zpěvem. V kostele hrály na varhany S. Assumpta, S. Michaela, S. Bona aj. Sestry sv. Hedviky sedávaly v předních lavicích po levé i pravé straně chrámové lodi kostela. Od roku 2011 bývají v mukařovském kostele také slouženy P. Evženem Červnickým pravoslavné mše svaté. Věřící přicházejí jak z Mukařova, tak i z okolí a z Prahy.¹¹¹

Cestou do kostela vzdáleného cca 200 metrů od charitního domu sestry procházely kolem milých sousedů Müllerů, kteří tam bydlí dodnes a dodnes také mile vzpomínají na sestry, zvláště na sestru Michaelu. Říkali jí „treperenda“. Vždy s nimi pronesla pár slov, popovídali si, navzájem se obdarovávali maličkostmi. I když sestry moc nemohly pomoci vzhledem k svému věku, Müllerovi byli rádi a hrdí, že pomáhat mohou.¹¹²

V březnu 1977 sestry sv. Hedviky se souhlasem MNV zakoupily v Mukařově 8 hrobů.¹¹³ Do tohoto roku sestram nebylo povoleno pohřbívat své spolusestry v Mukařově, proto je vždy převážely do Břežan u Znojma, kde byly pochovány. V roce 1977 však Okresní ředitelství ve Znojmě zakázalo pochovávat sestry v Břežanech, protože hřbitov už nebyl majetkem kongregace. Mnohé mukařovské sestry, které byly vážně nemocné, umíraly v nemocnici na Vojkově, v Říčanech nebo v Pleši.

---

¹⁰⁸ *Svědectví paní Marie Jaňové a Moniky Změlíkové* ze dne 10. 10. 2015.

¹⁰⁹ Srov. Elektronická korespondence s paní Markétou Žilkovou ze dne 2. 12. 2015.

¹¹⁰ *Svědectví provinční představené matky Anežky Kozubíkové* ze dne 23. 3. 2016.

¹¹¹ *Svědectví P. Evžena Červnického* ze dne 10. 10. 2015.

¹¹² *Svědectví pana Müllera* ze dne 10. 10. 2015. Fotografie kostela v Mukařově viz příloha č. 5.

¹¹³ Srov. Doklad o koupi hrobů v Mukařově, složka Hřbitov Mukařov hroby sester od r. 1977: AČPH. Fotografie hrobů sester v Mukařově viz příloha č. 6.

V Mukařově mají dnes sestry sv. Hedviky pět hrobů, v jednom jsou pochovány i dvě chovanky a sestry dominikánky.¹¹⁴

Jeden z aspektů sester byla i četba duchovní literatury. Sestra Assumpta jako místní představená v Mukařově dbala o jejich duchovní růst. K tomu přispívala také tím, že nechávala překládat německy psané knihy, brožury či různé modlitby a novény. Nezůstávalo ovšem jen u tohoto. K překladu dávala také dopisy, dokumenty a informace z Německa od generální matky představené sester sv. Hedviky. Tuto překladatelskou činnost zajistila u paní Ing. Věry Kalné, která spolu se svým manželem bydlí od roku 1962 v Říčanech. Překládat začala až v 70. a 80. letech, *kdy to bylo nejhlavnější*.¹¹⁵ Sestra Assumpta se s paní Kalnou zkontaktovala skrze pana Janí, manžela od paní Jaňové. Překládali také, jak sestry přišly do Břežan, jak se sestry scházely, jak byly pronásledované, ale i různé kroniky a o zakladateli sester sv. Hedviky Robertu Spiske.¹¹⁶ Paní Kalná o sestře Assumptě mluvila jako o „Mater Assumptě“ a takto na ni vzpomíná:

„Mater Assumpta nikdy nezapomněla na svátek sv. Hedviky poslat nějaké přání. Jednou mě poprosila o překlad devítidenní pobožnosti ke sv. Hedvice – novénu. Na to nikdy nezapomenu. Bylo to pro mě důležitý, protože jsme se s manželem brali na její svátek. Assumpta byla duše apoštolská, horlivá, měla překrásnou němčinu, vytříbenou a bohatou. Žila Duchem svatým a byla vynikající. Mám na ni ty nejkrásnější vzpomínky, ráda jsem pro ni pracovala. Mater Assumpta se stále modlila za dorost, celou tu dobu. Měla velice apoštolského ducha. Dopis vždy končila slovy Ihre dankmare schwester Assumpta... Každý den na ni myslím a zvláště když nosím takovou bílou šálu, kterou jsem od ní dostala. To je hmatatelná konkretizovaná sestra Assumpta.“¹¹⁷

Texty k překladu většinou paní Kalné přinášel pan Jaňa. Paní Kalná byla v Charitním domově jednou nebo dvakrát. Návštěvy vykonávat moc nešlo. Ale když už k setkání došlo, bylo velmi příjemné a se sestrami si hezky popovídala.

---

¹¹⁴ Seznam sester pochovaných v Mukařově viz příloha č. 7.

¹¹⁵ *Svědectví paní Věry Kalné* ze dne 10. 10. 2015.

¹¹⁶ *Srov. Svědectví paní Věry Kalné a jejího manžela* ze dne 10. 10. 2015.

¹¹⁷ *Svědectví paní Věry Kalné* ze dne 10. 10. 2015.

3.4.6 Společný život s jinými řády

V letech 1986 – 1990 bydlely a sloužily v Mukařově vedle sester sv. Hedviky také slovenské sestry Řádu sv. Bazila Velikého. Sestry baziliánky přišly do Mukařova z nařízení státu, respektive z nařízení České katolické charity, paní Prchlíkové. Dne 24. září 1986 měly sestry baziliánky opustit Smilkov a přestěhovat se do Mukařova.¹¹⁸ V Mukařově sestry baziliánky bydlely do června 1990. Čtyři sestry S. Pachomia Petriková, S. Jozafáta Hamorská, S. Benigna Čintalová a S. Gregora Pálová byly vedeny jako důchodkyně. Jako zdravotní sestra pracovala S. Cyrila Bočkayová a jako skladní či ekonomka S. Metoda Bočkayová. Dne 1. dubna 1987 přišla ještě z Bardějova S. Bernadeta Vošková.¹¹⁹ Sestry baziliánky také pomáhaly v péči o sestry sv. Hedviky. Mohly svobodně chodit do vesnice, jak samy na dotaz odpověděly „*Nebolo im to zakazované*“.¹²⁰ Sestry baziliánky bydlely v domě, který měl 4 pokoje v 1. patře a 3 pokoje v přízemí. Jelikož je dělil rozdílný liturgický obřad (sestry baziliánky jsou řeckokatolického vyznání), modlily se každé zvlášť. Mši svatou mívaly většinou v Domově, ale „*niekedy išli aj do dedinky, kde ich pán farár pozval.*“ Spolu se sestrami sv. Hedviky žily a dodnes žijí ve vzájemném přátelství a písemném kontaktu.

Asi od roku 1990 v mukařovském domě žily také Schöstattské sestry Mariiny, které zde měly noviciát. Spolu s novickami zde žila jejich představená matka Andrea, službu novicmistrové konala S. Marcela a dále zde byly S. Václava, S. Magdaléna a S. Krista. Sestru Světlu do Mukařova poslala provinční představená matka Jana a zůstala zde nejdéle až do roku 2006. Všechny ostatní sestry odcházely postupně v předchozích letech.¹²¹ Když sestry sv. Hedviky po roce 1996 pravidelně jezdily (a dodnes jezdí) do Mukařova na hřbitov pomodlit se a pečovat o hroby svých spolusester, vždy do roku 2006 se o ně sestra Světla postarala. Připravila jim pokoj a pohoštění.

---

¹¹⁸ Srov. Dotazník Viceprovincie sv. Cyrila a Metoda Řádu sestier sv. Bazila Velkého na Slovensku ze dne 8. 3. 2016. V Matrice sester sv. Hedviky je uveden datum příchodu sester baziliánek 1. 10. 1986. Srov. *Matrika*. AČPH.

¹¹⁹ Srov. *Matrika sester*, Mukařov 22. 10. 1962: AČPH. Samotné sestry baziliánky uvádí datum příchodu prvních čtyř sester 31. 8. 1986 a příchod sestry Bernadety datují ke dni 19. 3. 1987.

¹²⁰ *Svědectví sester baziliánek* ze dne 8. 3. 2016.

¹²¹ *Svědectví sestry Světly* ze dne 22. 3. 2016.

3.5 Návštěvy v Charitním domově pro řeholnice v Mukařově

Paradoxně z odpovědi na dotaz z počátku roku 1961 ohledně stravování cizích osob v Charitním domově se dovídáme také základní věci ohledně návštěv v tomto domě. Dopis ze dne 20. února 1961 zasílá vedoucí sociálního odboru Ladislav Relich na adresu Charitního domova pro řeholnice v Mukařově:

„[...] Podle organizačního a provozního řádu pro charitní domovy, který bude v nejbližší době schválen církevním odborem ministerstva školství a kultury, jsou tyto považovány ve svém vlastním smyslu za klauzury a přijímání návštěv všeho druhu i vstup civilních osob do objektu bude tedy posuzován i z hlediska předpisů řádových či kongregačních.

Výjimku zde tvoří návštěvy úřední povahy, kontrolní orgány, zdravotníci a pracovníci externí (jejichž činnost je nutná k provozu). Takové návštěvy jsou obvykle předem objednány nebo schváleny. Sem patří i výkon činnosti duchovních osob uvnitř objektu, konaný se souhlasem OCT a tyto se stravují v domově na vlastní účet, ať už tam bydlí, či pouze do objektu příležitostně docházejí. [...] V každém případě je charitní domov uzavřeným objektem a je nutno také postupovat podle směrnic platných pro takováto zařízení.“¹²²

Domov byl tedy brán jako klauzura a ne každý do něj mohl vstoupit. Nebylo to jen z důvodů kongregačních předpisů, tedy jak si to určí sestry, ale hlavně se sestry musely řídit směrnicemi platnými pro zařízení tohoto typu.

Sestry proto vedly v Mukařově Domovní knihu, do které zapisovaly návštěvy z okolních zemí. Každý z těchto lidí se musel přihlásit na úřadě a nechat si razítkem a podpisem potvrdit příchod i odchod ze země. Dále do této knihy musely uvádět jméno, datum a místo narození, rodinný stav, národnost, zda byl nebo nebyl voják, číslo průkazu, zapsat děti do 15 let, místo a dobu ubytování. Potom si vedly ještě druhou návštěvní knihu, do které zapisovaly návštěvy převážně z Československé republiky. V této knize, respektive sešitu ručně nalinkovaném, zaznamenávaly jméno a příjmení návštěvy, její bydliště, okres, číslo průkazu, účel návštěvy, a v kterou hodinu návštěva přišla a odešla. Rozlišovaly ještě oficiální služební návštěvy, návštěvy ze zahraničí

---

¹²² Stravování cizích osob v objektu, Praha 20. 2. 1961: SOA Praha, fond CHDŘ Mukařov, inv. č. 119, sign. 25, kart. 1 (bez foliace).

ze socialistických států a soukromé návštěvy sester. Tak díky této knize můžeme dosvědčit jednu z prvních návštěv matky Bohumily Moltašové a sestry Bony Gadušové v Mukařově od 2. do 4. března 1963. Řešily při ní záležitosti ve věcech sester.

Do Mukařova jezdily na výpomoc, návštěvy či exercicie v rámci své dovolené sestry z Břežan – S. Monika, S. Zdislava a S. Anežka. Sestra Monika chodila dopoledne pravidelně pomáhat do kuchyně, sestra Zdislava a Anežka prováděly většinou generální úklid všech pokojů starším sestrám, pomáhaly sklízet ovoce a zeleninu a dělaly co bylo právě potřeba. Měly vždy čas i na společnou vycházku do lesa, kterou velmi rády využívaly. Mukařovské sestřičky zřejmě tyto návštěvy nezapisovaly, protože prosily mladé sestry, kdyby se nečekaně objevila vedoucí charitního domu, aby nevycházely. Sestry měly při svém pobytu v Mukařově možnost vidět, jak jejich spolusestry i přes svůj věk a nelehký úděl dokázaly být zcela odevzdány Pánu v radosti, pokoji, obětavosti a opravdové chudobě. Ze svých návštěv si odnášely do Břežan hodně povzbuzení pro svůj řeholní život.¹²³ Sestra Monika vzpomíná na sestru Firminu Troszka jako na sestřičku modlitby. Svůj pokoj měla hned naproti kaple, takže „*vždycky jenom vklouzla do kaple a byla tam. Také nechávala vždy pozdravovat kuchařky,*“¹²⁴ protože i ona, pokud mohla, zajišťovala tuto službu a byla výbornou kuchařkou. Nezapomenutelný zážitek, kterým sestra Monika obohatila všechny mukařovské sestry, byla mikulášská nadílka, při které zastupovala roli čerta. Naklonila se nad jednu nemocnou sestru a chudák milá sestřička se pěkně polekala, čímž polekala i samotného „čerta“.¹²⁵ Tak i v čase komunistické vlády, která si nacházela oběti v církevním prostředí, se i zde v Mukařově našlo nemálo radostných chvil.

Kolem domu byla velká zahrada „*jako ze škatulky*“, jak říká pan Müller. Sestra Marina zde pěstovala česnek, který sušila na půdě, a jinou zeleninu. Byla zde různá zákoutí určená k modlitbě a rozjímání. Na takovou zahradu vzpomíná ne jeden pamětník. Nejvíce je na zahradě vždy zaujalo zákoutí s trpaslíky, zvláště když návštěvníci měli malé děti. Pan Kropík, který se sestrami také přišel do kontaktu, vypráví:

„Mám dceru Šárku, která se narodila v roce 1978, tedy v době, kdy tady byly asi tři řády. Chodili jsme hrozně rádi okolo zahrady, kam se vlastně chodil zušlechťovat a občerstvovat také kardinál Beran. Je to tedy vlastně taková

¹²³ Svědectví provinční představené matky Anežky Kozubikové ze dne 23. 3. 2016.

¹²⁴ Svědectví vikářky sestry Moniky Změlíkové ze dne 24. 10. 2015.

¹²⁵ Svědectví vikářky sestry Moniky Změlíkové ze dne 24. 10. 2015.

požehnaná zahrada. Oni tady taky bydlí pamětníci, kteří viděli, že tady chodil na mše svaté sem do kostela. On je nesměl sloužit, ale mohl na ně chodit. Takže on vlastně říkal, že tady bylo nejmíc svobody, jako takový ty relativní. Mukařov byla taková zvláštní lokalita, kde nebylo moc náboženské vřelosti, proto to vlastně bylo dobrý pro pana kardinála z té internace, že vlastně tady ta internace nebyla taková. Na zahradě je ještě křížek, kam on se chodil modlit. A ještě tam byla v zahradě socha Panny Marie, kam se chodil taky modlit. Byla taky vidět. A my jsme vždycky chodili podél té zahrady, protože sestřičky tam měly takový zvláštní, bych řek, trpasličí ráj, byl tam dokonce trpaslík sedící na srnce, trpaslík na houpačce a trpaslík s jelenem. A dětem se to hrozně líbilo. A sestry říkaly, ‚Jen pojdte dál‘ a dávaly jí čokolády. Dokonce jak tam byly tři ty řády, tak každý donesl tu čokoládu jinou. Pravděpodobně měly sestřičky spojení na zahraničí, protože to nebyly žádný špatný čokolády, byly špičkový, takže vlastně taková ta víra je i ve sladkosti.¹²⁶

Křížek i socha Panny Marie jsou v zahradě u Domova dodnes. Jen trpaslíky, o kterých pan Kropík také vypráví, už můžeme vidět pouze na fotografii.

Když sestry příliš nemohly vycházet ven mezi obyvatele Mukařova, tak obyvatelé přicházeli za sestrami. Lidé sami jim dávali příležitost sloužit druhým nejen modlitbou, ale i malými dobrými skutky. Sestry pečovaly také o jejich zdraví, když si k nim lidé chodili na injekce, nebo měřit krevní tlak. Mezi pomáhajícími sestrami byla i matka Bohuslava Kosíková, která v 80. letech navštěvovala tatínka paní Müllerové.¹²⁷ Jako zdravotní sestra pomáhala také sestra Waltrudis Engelhartová. Do Mukařova se musela přestěhovat v roce 1981. Zdravotní stav sester měla na starosti paní doktorka Nikodémová. Nedaleko Mukařova byla také nemocnice – na Vojkově, kam sestry také docházely, pokud měly větší zdravotní problémy.

Velice vzácné, důležité a cenné byly pro sestry státem povolené návštěvy generální představené sester sv. Hedviky matky Michaely Andörfer v Mukařově i v Břežanech. Od roku 1973 do roku 1996 matka Michaela vykonala minimálně 16 návštěv do Čech. Většinou přijížděla na více dní.¹²⁸ Když se vrátila do své země,

---

¹²⁶ *Svědectví pana Kropíka* ze dne 10. 10. 2015. Pan Kropík se znal osobně i s P. Sůrou.

¹²⁷ *Srov. Svědectví paní Müllerové* ze dne 10. 10. 2015.

¹²⁸ Oficiální povolené návštěvy generální matky představené Michaely Andörfer se uskutečnily v termínech: 18. 10. – 28. 10. 1973, 15. 3. 1976, 22. 2. – 25. 2. 1977, 22. 2. 1978, 13. 4. – 17. 4. 1980, 9. 11. – 13. 11. 1982, 26. 1. – 31. 1. 1985, 10. 1. – 14. 1. 1987, 13. 4. – 19. 4. 1989, 2. 1. – 9. 1. 1990, 30. 3. – 6. 4. 1990, 12. 2. – 15. 2. 1992, 7. 11. – 9. 11. 1992, 21. 7. – 22. 7. 1994, 7. 10. – 8. 10. 1994, 27. 4. – 28. 4. 1996. Matku Michaelu sestry v Čechách přihlašovaly na pasovém oddělení buď ve Znojmě, nebo v Praze. *Srov. Domovní kniha pro přihlášky a odhlášky osob ubytovaných v Charitním*

podávala sestřím z ostatních provincií zprávu o situaci a životě spolusester v Břežanech a Mukařově. Informace to byly většinou skromné, kvůli tomu, aby se případné nežádoucí informace nedostaly do nežádoucích rukou. Při nejudné návštěvě matka generální na vlastní kůži pocítila útlak ze strany českých úředníků ovlivněných režimem.¹²⁹ Měla o české sestry velkou starost, ujišťovala je o modlitbě, o kterou samy prosily, podporovala je i ostatní sestry v jiných provinciích v naději a důvěře v Pána. V listopadu 1973 a v dubnu 1977 se matka Michaela rozděluje o své poznatky z cesty do Čech z těchto let, soucítí se svými spolusestrami a o situaci informuje druhé:

„Svým ohroženým sestřím nyní můžeme pomoci jedině svými modlitbami o sílu a o pevného ducha pro ně, aby ve víře a věrnosti vytrvaly v řeholním stavu. Pokud dnes někdo vydává svědectví evangeliu, pak jsou to dle mého názoru v první řadě řeholníci a křesťané v ČSSR. Jsou sice v menšině a nemohou se vzepřít režimu, ale jejich vyznavačská odvaha nebude světem přehlédnuta. A tak doporučuji naše milé spolusestry v Čechách Vaší zvláštní modlitbě a neztrácejme přitom naději a důvěru, že i je jednoho dne Pán osvobodí z útlatku.“¹³⁰

V modlitbě, naději a důvěře se sestry stále obracely k Pánu, aby byly vytrvalé ve víře, v lásce ke svým bližním i nepřítelům a aby se jejich povolání stále víc a více rozvíjelo a rostlo. Svým životem víry a věrností svým slibům se sestry snažily svědčit o Bohu v jejich nelehké době. Neboť:

„Ačkoli sestry nekonají žádnou činnost pro stát, mají správkyni neboli dozorkyni. Ta sestry kontroluje, má přehled o jejich návštěvách a chce vědět, kam odcházejí. Kontakt s lidmi venku je pod velkou kontrolou. Naše věkem pokročilé sestry se už o všechny tyto věci nestarají. Pro ně je smyslem a obsahem života modlitba, tu a tam nějaká drobná práce a příprava na smrt... Život všech řeholních sester v této zemi je svědectvím, svědectvím skutečné víry, věrnosti Bohu a slibům.“¹³¹

Do Mukařova za sestrami jezdily na návštěvu a výpomoc se zednickými pracemi, sekáním trávy, sklizní sena či výpomocí v kuchyni také jejich příbuzní

---

domově pro řeholnice Mukařov: AČPH. V knize jsou návštěvy zapisovány od r. 1967 a podle matky Anežky Kozubíkové matka Michaela navštěvovala ČSR již od roku 1970.

¹²⁹ Viz kapitola 2.2.

¹³⁰ Oběžník Kongregace sester sv. Hedviky č. 5/73, Berlín listopad 1973, list generální představené matky Michaely Andörfer ostatním provinciím Kongregace sester sv. Hedviky: APHS Ber.

¹³¹ Oběžník Kongregace sester sv. Hedviky č. 6/77, Berlín duben 1977, list generální představené matky Michaely Andörfer ostatním provinciím Kongregace sester sv. Hedviky: APHS Ber.

a několikrát také příbuzní od sestry Moniky a Anežky. Křestní kmotra sestry Moniky, paní Božena Gürtlerová toužila žít více duchovním životem, a tak se přes sestru Moniku seznámila se sestrami. V roce 1996 se účastnila v Mukařově exercicií s P. Stanislavem Krátkým, který tato duchovní cvičení vedl. Exercicií se účastnily také dvě novicky sestra Jana Řešilová a Zdislava Peřinková, a matka Anežka Kozubíková. Paní Božena navštívila sestry v Mukařově i se svým manželem. Dodnes vzpomíná na velkou pohostinnost sester. Jakmile se objevili v Mukařově, začaly sestry ihned snášet občerstvení. S manželem sestrám na oplátku vozili každý rok pochoutky ze zabijačky, což sestry vždy ocenily. Pan Gürtler se v Mukařově spřátelil se sestrou Marinou, která se starala o zahradu. Protože sám byl zemědělec, radil jí v zemědělských záležitostech, které pak v práci na zahradě mohla uplatnit.¹³²

Na krátký čas odpočinku se v Mukařově zastavoval také František kardinál Tomášek. Dvuhodinovou návštěvou odpoledne 29. září 1966 poctil spolu s ThDr. Dočekalem, kancléřem v Praze na Hradčanech, i sestry v charitním domově.¹³³ Bližší informace o průběhu této návštěvy nemáme. Když v roce 1991 dostal kardinál Tomášek od sester zprávu o smrti jejich mladé spolusestry Zdislavy z Břežan, poslal jim písemnou kondolenci a k ní připsal upřímné poděkování:

„Při této příležitosti mi dovoluji, abych Vám poděkoval za všechno, čeho se mi od Vaší komunity dostalo. Dobrý Bůh Vám odplatí všechny ty pozornosti za mého pobytu v Mukařově, kterými jste se snažily náš pobyt zpříjemnit a udělat radost. A Vaše šlechetná štědrost velmi pomohla potřebám naší diecéze v době, kdy se kněží snažili zachraňovat chátrající Boží domy. Za všechno to nejpřímnější ‚Pán Bůh zaplatí!‘ [...] Pozdravuje a zplna srdce žehná František kard. Tomášek, arcibiskup pražský.“¹³⁴

Z tohoto listu můžeme usuzovat, že pobyt kardinála Tomáška v charitním domově u sester v Mukařově byl vzájemným obohacením. Kardinál Tomášek také využíval krásné zahrady u domu, zvláště pak místa, kde stojí kříž. U něho se modlíval stejně jako arcibiskup Beran.

---

¹³² *Svědectví paní Boženy Gürtlerové* ze dne 12. 10. 2015.

¹³³ Srov. *Návštěvní sešit* I od roku 1960 – 1987: AČPH. K problematice kardinála Tomáška např.: JONOVÁ JITKA, *František Tomášek, kněz, katecheta, profesor a „ilegální biskup“*. Moravské působení *Františka Tomáška*, Historická společnost Starý Velehrad, Uherské Hradiště 2014.

¹³⁴ Písemná kondolence, František kardinál Tomášek, Praha 18. 1. 1991: AČPH.

3.6 Vzpomínky pana Kalného na arcibiskupa Berana

Josef Beran se narodil 29. prosince 1888 v Plzni. V roce 1911 byl v Římě vysvěcen na kněze a 4. listopadu 1946 byl jmenován pražským arcibiskupem. O tři roky později na slavnost Božího Těla v červnu 1949, kterou narušila StB, začala jeho internace.¹³⁵ Pan Kalný byl očitým svědkem situace, která nastala při mši sv. na Boží Tělo, kdy došlo k zatknutí arcibiskupa Josefa Berana, vypráví:

„Viděl jsem ho, biskupa Berana, podal mi ruku. Byl to zážitek pozoruhodný, protože jsem ho viděl jenom dvakrát v životě. Nejprve ve svatovítské katedrále při tom Božím Těle v roce 1949, před tím než ho uvěznil. Jako student jsem bydlel s kamarádem ze Znojma v bytě v podnájmu. A on den před tím povídá: ‚Mám zprávu, bude se něco velkého dít na hradě, musíme tam jít, ale musíme tam jít včas‘. Tak jsme šli opravdu hodně brzo, už se tam všude rojili policajti kolem hradu, ale pustili nás bez problému, takže jsme v katedrále asi hodinu čekali, než začala ta slavnost Božího Těla a mezi tím, což jsme my vůbec nevěděli, policisti uzavřeli celý hradčanský náměstí, lidi už tam nepouštěli, takže těch věřících v té katedrále mnoho nebylo, asi odhadem kolem stovky lidí víc tam nebylo, ale byly tam družičky. Byli tam komunisti, kteří se navzájem poznávali tím, že měli v klopě píchnutý žlutý špendlík. Takže věděli, kdo je kdo. Kdo neměl žlutý špendlík tak byl věřící, kdo měl žlutý špendlík, tak byl komunist, který tam byl poslaný, aby tam způsobil výtržnost. Mše probíhala normálně, jenom když došlo ke kázání, tak pan kardinál řekl jednu větu: ‚Katolická akce není žádná katolická akce‘, a když toto řekl, tak oni spustili pokřik. Teď lidi projevovali odpor, někteří začali na ně pískat. ‚Hanba, hanba,‘ volali. Oni se vrhli na lidi, kteří projevovali tenhle ten protest, hned je chytali a odvěkli je pryč. Takže tam vznikl zmatek, pan kardinál přestal mluvit, řekl: ‚Prosím vás, nechte družičky v klidu odejít‘. Družičky odešly, ale čekaly na něj před katedrálou. Mše už potom myslím nebyla, on potom nasedl do auta a ony ty květy, které měly připraveny na sypání, tak je nasypaly na to kardinálovo auto. Když jsme vycházeli ven, tak jsme viděli konvoj policistů a za ním obrovský dav lidí, který chtěl do katedrály, ale nemohl. Ale nás nechali

---

¹³⁵ K tomu srov. již uvedenou literaturu: SVOBODA, B.; POLC, J. V., *Kardinál Josef Beran, Životní příběh velkého vyhnance*; VODIČKOVÁ, S., *Uzavírám vás do svého srdce. Životopis Josefa kardinála Berana*; LUŇÁČKOVÁ, M., *Velká mše, Životopis kardinála Josefa Berana*.

volně projít ven. Brzy na to ho internovali. Už katedrálu neviděl, nic. Internovaný byl na několika místech.¹³⁶

Arcibiskup Beran byl zprvu internován ve svém arcibiskupském paláci. Dne 24. března 1950 byl převezen do Roželova u Rožmitálu, ještě téhož roku ho převezli do Růžodolu u Liberce, kde si v internaci odpykával tři roky. Od 17. února 1953 byl internován v Myštěvsi u Bydžova. Vánoční svátky v roce 1957 slavil v Paběnicích u Čáslavi, kde byl až do roku 1963. Dne 3. října 1963, na svátek sv. Terezie Ježíškovy, kterou velmi uctíval, mu byla udělena prezidentem A. Novotným milost internace na svobodě. Den nato byl i s biskupem Karlem Skoupým převezen do Mukařova u Říčan.¹³⁷ Současně s nimi přijely dvě sestry dominikánky, které se o biskupy staraly, sestra Mlada a sestra Alena. Způsob chování a přístup politických dozorců v Mukařově považuje arcibiskup Beran za mírnější od těch předchozích pobytů strávených v internaci: „*Režim nuceného vyhnanství v Mukařově byl podstatně mírnější než ve všech předchozích místech. Arcibiskup se směl volně pohybovat a dokonce chodit na veřejnou mši svatou v místním kostele a libovolně přijímat hosty. Dostával také vcelku bez omezení poštu, dokonce i tiskoviny, mezi nimi některé i ze západní ciziny.*“¹³⁸ Během sedmi měsíců, kdy pobýval v Mukařově ve vyhnanství, k němu proudily davy lidí na návštěvy. Mukařov se tak stal jakýmsi poutním místem. Tak se zde objevil nám již známý pan Kalný:

„Páter Čulík to zorganizoval, on býval na pražské konzistoři referentem přes školství. On se s panem kardinálem Beranem často stýkal, poněvadž to byl jeho přímý podřízený. Docent Mališ, to byl lékař, si přál s kardinálem mluvit o nějakých záležitostech, které se týkaly jeho osobně, jeho rodiny. No a pater Čulík tehdy navrhl, abych tam jel s ním. Takže já jsem tam byl u toho jako takový němý svědek. Docent Mališ s Beranem se bavili o těch svých záležitostech, o kterých já jsem neměl tušení, poněvadž já jsem ho nijak blíž neznal, jeho rodinu taky ne. Problémy, se kterými oni se potýkali, poněvadž je komunisti pronásledovali, o tom já jsem taky nic nevěděl, takže já jsem tam byl u toho. Celá ta návštěva probíhala takto: nejdřív jsme šli od autobusové zastávky v Mukařově do domu zadním vchodem přes louku. Ne hlavním

¹³⁶ Svědectví pana Kalného ze dne 10. 10. 2015.

¹³⁷ Srov. SVOBODA, B.; POLC, J. V., *Kardinál Josef Beran, Životní příběh velkého vyhnance*, Vyšehrad, Praha 2008. Fotografie biskupa Karla Skoupého viz příloha č. 9. Více k biskupovi Karlu Skoupému např.: POSPIŠILOVÁ, JANA, *Naděje v lepší budoucnost. Život ThDr. Karla Skoupého, XII. Brněnského biskupa*, Sypták, Brno 2005.

¹³⁸ Tamtéž, s. 219. Fotografie arcibiskupa Josefa Berana viz příloha č. 10.

vchodem, ale přes tu louku jsme tam dospěli zadním vchodem. Uvnitř té místnosti tam byl pan kardinál Beran, jedna řeholní sestra spolu s Dukou a Agostino Casaroli. No Mališ s Beranem se začali bavit, přičemž hned na začátku toho rozhovoru pan kardinál zapnul rádio, aby to odposlouchávací zařízení bylo přehlušený, aby se nerozumělo, co se říká. No a chvíli se bavili a teď najednou po těch schodech sestoupil pan biskup Skoupý, což mě překvapilo, já jsem vůbec netušil, že tam je, ani jsem ho neznal, jenom jsem viděl tu impozantní postavu. No a po nějakém čase toho rozhovoru pan kardinál navrhnul, aby se šlo do lesa. A tak se šlo do lesa, oni spolu rozmlouvali, já jsem šel kousek za nimi.¹³⁹

Arcibiskup Beran byl v Mukařově od 4. října 1963 do 2. května 1964, tedy pouhých sedm měsíců. Když vládní vedení vidělo, jak do Mukařova proudí davy lidí, že ani po tolika letech internace na svého biskupa věřící nezapomněli, rozhodli se, že jej opět přemístí. Posledním místem internace se stal Radvanov u Mladé Vožice. V lednu 1965 byla zveřejněna zpráva o jeho jmenování kardinálem a již v únoru toho roku odlétal do Říma bez možnosti návratu do své země. 25. února přijal kardinálské insignie. Umírá 17. května 1969 a je pohřben v kryptě chrámu sv. Petra v Římě jako jediný Čech. Vláda nedovolila převoz jeho těla do vlasti, jak si to přál.¹⁴⁰ V roce 1998 byl zahájen proces jeho blahorečení.

Arcibiskup Beran byl velice vnímavý a štědrý ke všem lidem, a proto když bydlel se sestrami sv. Hedviky pod jednou střechou, nezapomněl při odchodu ani na ně. Daroval jim na památku zlatý mešní kalich, který dodnes používá kněz v březánské klášterní kapli při mši svaté a také obraz Panny Marie, Matky Ustavičné pomoci. Sestry si těchto darů velmi váží.¹⁴¹

---

¹³⁹ *Svědectví pana Kalného* ze dne 10. 10. 2015. Pan Kalný mluví o J. Beranovi jako o kardinálu, v té době ještě ovšem kardinálem nebyl. Pan Kalný zmiňuje také státního sekretáře ve Vatikánu Agostina Casaroli, který navázal kontakt i s ČSR. Srov. např.: CASAROLI, AGOSTINO, *Trýzeň trpělivosti*, KNA, Kostelní Vydří 2001. K problematice Vatikánu např.: HALAS, FRANTIŠEK XAVER, *Fenomén Vatikán*, CDK, Brno 2004.

¹⁴⁰ BALÍK, S.; HANUŠ, J., *Katolická církev v Československu 1945 – 1989*. CDK, Brno 2007, s. 89.

¹⁴¹ Fotografie mešního kalich viz příloha č. 11.

3.7 Návrat sester z Mukařova do Břežan

Dne 12. listopadu 1989 se některé ze sester sv. Hedviky zúčastnily v Římě svatořečení Anežky České, světice, která českému národu vyprosila svobodu.

V břežanském Ústavu sociální péče byl od roku 1988 vedoucím Mgr. Jiří Herzig. Měl praktický smysl pro věci a brzy po svém nastoupení začal hledat jiné využití také pro kapli, ve které bylo od odchodu sester ještě stále skladiště. Radil se s některými zaměstnanci a shodli se na společenské místnosti. V tom čase, kdy se kaple vyklízela k novému účelu, přišla revoluce a Kongregace sester sv. Hedviky zažádala o navrácení celého zámeckého areálu. K tomu oficiálně došlo až v roce 1991, ale kapli vedení Ústavu předalo sestřím již v roce 1990.

Když se otevřela cesta žít veřejně řeholní život, vznesla generální představená matka Michaela k břežanským sestřím dotaz, zda chtějí přijmout řeholní šat. Sestry tuto možnost s radostí uvítaly, ale nejdříve bylo nutné obnovit klášterní kapli. Nyní sestry viděly, že rozhodnutí provinční představené matky Bohumily spořit si peníze bylo prozíravé, i když se tomu v minulosti bránily a chtěly peníze rozdávat. Teď však opravou kaple mohly uspořené peníze využít pro dobro všech. Vyklízení zbylých věcí z kaple, stavbu pódia v presbytáři a všechny potřebné práce zajišťovali místní údržbáři po skončení jejich pracovní doby v ústavu. Výmalbu kaple a výměnu poškozených parket v její zadní části materiálně i finančně zajistil Mgr. Jiří Herzig, vedoucí Ústavu sociální péče. Od P. Kriegra a jeho farníků z německého Kisslegu dostaly sestry pro kapli darem svatostánek a křížovou cestu. Dne 13. října 1990 byla obnovená kaple za velké účasti lidu znovu vysvěcena biskupským vikářem Ludvíkem Horkým z Brna a při této slavnostní mši svaté oficiálně obnovily své sliby a přijaly řeholní šat S. Monika, S. Zdislava a S. Anežka.¹⁴²

První cesta sester do zahraničí vedla do Unterolberdorfu 10. ledna 1990, kde navštívily sestry z rakouské provincie a radovaly se, že si jsou tak blízko. Čekala je však brzy těžká zkouška. Dne 11. ledna 1991 při doprovodu dítěte z ústavu na vyšetření do nemocnice tragicky zahynula v sanitním voze mladá sestra Zdislava Olšová. Po této nehodě generální matka představená posílala sestřím na výpomoc vždy na 14 dní až tři týdny některou sestru z jiné provincie, ale zároveň již domlouvaly pomoc na delší dobu.

---

¹⁴² *Svědectví vikářky sestry Moniky Změlikové ze dne 24. 10. 2015.*

K tomu došlo 18. července 1991, kdy přišla do Břežan z polských Katowic zdravotní sestra a novicmistrová S. Amata Janecká.

V Mukařově žily sestry dál až do roku 1996. Život v domově už nebyl ovlivňován kontrolami ze strany státu, tedy ani příchozí návštěvy. V zapisování návštěv do sešitu však sestry pokračovaly i po revoluci, a tak díky tomu například víme, že 18. února 1992 přijela do Charitního domova Česká televize natáčet blíže neznámý film. Deset dní před touto návštěvou v noci z 9. na 10. února 1992 zemřela v Mukařově bývalá provinční představená matka Bohumila Moltašová. Pohřeb měla v Mukařově 14. února 1992. Koncelebrovanou mši sv. sloužil tehdy pan arcibiskup Miloslav Vlk z Prahy a několik známých kněží. Přijeli také četní příbuzní a spolusestry z Rakouska, Německa a Polska.¹⁴³

V roce 1996 klesl úmrtími počet sester v Mukařově na sedm. Po návštěvě generální matky Michaely bylo rozhodnuto, že se sestry přesídlí zpět do Břežan. Takovou nabídku přednesl sestrám i sám vedoucí ÚSP z Břežan Mgr. Jiří Herzig, když byl se sestrami v Praze na MŽP žádat o dotaci na plynofikaci zámeckého areálu v Břežanech a strávil u mukařovských sester několik hodin. Sestry s nabídkou souhlasily a začalo se domlouvat stěhování. Při zpáteční cestě do Břežan pan vedoucí podotkl: „*Myslel jsem, že s Vámi jedu do Domova důchodců a přijel jsem do oázy radosti*“. Pěkné svědectví sester! Stěhování začalo v září 1996. V prvním termínu 21. září 1996 se z Mukařova do Břežan přestěhovaly sestry Bona Gadušová, Dolorosa Denková a Irmentraud Zeklová. V druhém termínu 26. září 1996 sestry Assumpta Mühlhauserová, Waltrudis Engelhartová, Vojtěcha Kočišová a Michaela Tesařová, která odjížděla z Mukařova jako poslední, protože zajišťovala předání prostor. Při samotném stěhování z Mukařova do Břežan pomáhaly opět brežanští údržbáři, ale i další dobrovolníci, hlavně rodina Marxova. Sestra Waltrudis se sestrou Monikou převážely také různé věci autem.¹⁴⁴ V Břežanech vedení ústavu ochotně uvolnilo potřebné prostory a tak před příjezdem z Mukařova měly sestry již bydlení připravené. I přes dobrou vůli připravit sestrám vše potřebné v nových podmínkách, po psychické stránce toho musely hodně zvládnout. „Mukařovský“ večerní klid jim musel hodně scházet, také bylo náročné zvykat si na odlišný denní řád a při večerní mši svaté

¹⁴³ Srov. *Vzpomínky na Matku představenou Bohumilu Moltašovou*, strojopis, s. 11: AČPH.

¹⁴⁴ Cestou jezdily trasou, kde projížděly Kolínem a Kutnou Horou a vždy si zpívaly písně na toto téma, *Svědectví vikářky sestry Moniky Změlíkové ze dne 12. 10. 2015*. Shodou okolností, když jsem shromažďovala data a informace od mukařovských pamětníků, tak cestou zpět do Břežan jsme neplánovaně se spolusestrou jely právě touto trasou a také jsme si tyto písně prozpěvovaly.©

společné s klienty zdejšího domova si zvyknout na jejich spontánnost. Přes všechny těžkosti a námahu stěhování byly však sestry šťastné, že se vrátily zpět domů do Břežan a že zde mohou každá svým způsobem ještě sloužit bližním a potřebným. Každá z těchto sedmi sester již naplnila svůj úděl a úkol zde na zemi a nyní se, jak věříme, těší z blízkosti Boží a svého Ženicha.¹⁴⁵

Po odchodu sester sv. Hedviky z Mukařova do Břežan zde dále majitel, tedy ČKCH, pokračoval v neustálých rekonstrukcích a nutných opravách.¹⁴⁶ Domov byl pobočkou Charitního domova ve Staré Boleslavi, kam umísťovali starší kněze, kteří potřebovali pomoc v péči o sebe. Dále uvádí současný ředitel ČKCH, Jaroslav Dufek:

„Počátkem devadesátých let se ukazovala potřeba umístit více kněží, než byla kapacita St. Boleslavi. Při opuštění fary se ukázala potřeba se postarat i o farní hospodyni, která často bez vlastní rodiny se o kněze dlouhá léta starala sama. Proto jsme [ČKCH] budovali malé bytové jednotky v areálu, aby měli k sobě blízko, případně nám ještě pomohly v provozu. S poklesem zájmu a počtu kněží se domov v Mukařově stal téměř civilním. Poslání ČKCH je však se starat o kněze a řeholnice. Arcidiecézní charita v Praze neměla žádný domov pro seniory, proto jsme jej [Charitní domov Mukařov] darovali, aby mohl dále sloužit potřebným.“¹⁴⁷

Od 1. srpna 2008 je Charitní domov pro řeholnice v Mukařově ve vlastnictví Arcidiecézní charity v Praze a svou funkci plní jako Domov pro seniory. Dne 19. června 2015 kardinál Dominik Duka odhalil pamětní desku kardinála Berana v Domově a při této příležitosti Charita Domov přejmenovala. Dnes nese název Domov pro seniory kardinála Berana, jako upomínka na jeho internaci v tomto domově v roce 1963 – 1964.¹⁴⁸

---

¹⁴⁵ Sestry Irmentraud a Michaela zemřely brzy po příchodu do Břežan v roce 1997 a 1998. Ostatních pět sester zemřelo v pozeňnaném věku nad 90 až téměř 100 let.

¹⁴⁶ Zásadní byla úplná rekonstrukce hlavní budovy: Odvlhčení, veškeré rozvody, výtah, kuchyň, půdní vestavba, střecha, změna vnitřní dispozice. Zbourání jedné budovy a postavení nové související budovy se společenským sálem a bytovými jednotkami, přestavba tzv. domečků a stavba propojovacího krčku s prádelnou. Postupné vybavení Domova novým nábytkem a vybavením. Vybudování kotelen na plyn, studny a vodního hospodářství, chodníků a příjezdové cesty a oplocení. Byly provedeny zahradnické úpravy celého areálu. Srov. *Elektronická korespondence s ředitelem České katolické charity Mgr. Jaroslavem Dufkem* ze dne 16. 11. 2015.

¹⁴⁷ *Elektronická korespondence s ředitelem České katolické charity Mgr. Jaroslavem Dufkem* ze dne 16. 11. 2015.

¹⁴⁸ Srov. V Mukařově uctili kardinála Berana, *Diecézní zpravodajství KT* 26, 23. – 29. června 2015, s. 8. Také dostupné online na <http://praha.charita.cz/sluzby/mukarov/>. Citováno 22. 3. 2016.

ZÁVĚR

Zakoušet dobro z radostných chvil těžké není, ale vytěžit dobro z méně dobrých událostí určitě vyžaduje nutnou dávku pokory a lásky. Během shromažďování materiálů na tuto práci jsem měla možnost vyslechnout mé spolusestry, které na vlastní kůži éru totality zažily. A právě u nich jsem tuto pokoru a lásku našla ve velké míře. Když vzpomínaly na chvíle tajného scházení se s kněžími, aby je povzbuzovali ve víře a duchovním životě, sama jsem měla velkou radost z toho, když jsem viděla, jak sestřím často zářily oči radostí z pouhého vzpomínání.

I přesto, že sestry v Mukařově žily 34 let, což není krátká doba, měla jsem ze začátku trochu problém s nedostatečným množstvím materiálu k dané problematice. Svě naděje jsem vkládala hlavně ve svědectví pamětníků a do archiválií ze SOA Praha. Nezklamaly. Ba právě naopak, svědectví pamětníků, zvláště mých spolusester, předčily mé očekávání.

Díky shromažďování informací o životě mých spolusester v Mukařově jsem měla možnost setkat se s některými lidmi, kteří mnohé sestry poznali a mohli tak dosvědčit jejich upřímný, tichý a Bohu odevzdaný život. Alespoň na mne takový dojem udělalo jejich vzpomínání, které potěšilo je samotné. Zároveň musím přiznat, že takových pamětníků jsem mohla oslovit více, ale z časových důvodů jsem se musela omezit jen na ty, které uvádím v práci. Myslím si, že i přesto by se kontext této práce ve svém základu nezměnil.

Cílem této práce bylo sepsání událostí života sester v Mukařově, což si myslím, že se alespoň z mého pohledu podařilo.

Díky tomu, že řeholní sestry z různých řádů byly za totality soustředěny do jednoho kláštera, mohly se sestry navzájem poznávat a povzbuzovat. Vztahy, které v průběhu života v Mukařově společně vytvořily, trvají dodnes.

ANOTACE

- Jméno a příjmení:** Magdaléna Juráková
- Instituce:** Katedra církevních dějin a dějin křesťanského umění
CMTF UP v Olomouci
- Vedoucí práce:** Mgr. Vít Hlinka, Th.D.
- Název práce:** Dějiny Kongregace sester sv. Hedviky v Mukařově
- Název v angličtině:** The History of Congregation of St Hedwig in Mukařov
- Anotace práce:** Práce předkládá vývoj dějin Kongregace sester sv. Hedviky v Břežanech u Znojma a zvláště v Mukařově u Prahy v poválečné době. Představuje základní politické informace týkající se zatýkání řeholních osob. Krátce popisuje stěžejní a významné události řeholního života sester v Břežanech a jejich postupný odchod do Mukařova. Cílem práce je nastínit a popsat okolnosti a průběh života Kongregace sester sv. Hedviky v soustředovacím klášteře v Mukařově u Prahy a po 34 letech následný návrat osmi sester do provinčního domu v Břežanech.
- Klíčová slova:** Kongregace sester sv. Hedviky; Mukařov u Prahy; Charitní domov pro řeholnice; politika v komunistické době; ústava 1948; soustředovací klášter; Růžencová výrobná; Břežany u Znojma;
- Anotace v angličtině:** The thesis presents historic events development of Congregation of St Hedwig in Břežany near Znojmo and then particularly at Mukařov near Prague in the period after World War II. It reports on basic political events and gives information about arrest of religious sisters. It shortly gives a description of principal, important events in congregation life at Břežany and gradual departure of sisters for Mukařov. Aim of the thesis is to outline and describe circumstances and course of life within Congregation of St Hedwig in concentration convent at Mukařov

near Prague. Lastly it describes subsequent return of eight religious sisters to provincial house at Břežany after 34 years.

Klíčová slova

v angličtině:

Congregation of St Hedwig; Mukařov near Prague; Charity Home for religious sisters; communist era politics; Constitution of 1948; concentration convent; rosary manufacturing; Břežany near Znojmo;

Počet stran: 77

Počet příloh: 11

Jazyk práce: čeština

PRAMENY

Archiv České katolické charity

Dotazník, Mukařov 26. 5. 1987.

Dotazník z 20. 2. 1993 sepsaný S. Bohuslavou Kosíkovou pro CHDŘ Mukařov.

Archiv České provincie sester dominikánek v Brně

Dějiny konventu v Mukařově, strojopis, 13 s.

Archiv české provincie sester sv. Hedviky, Břežany

(Materiál není dosud systematizován a tříděn.)

Doklad o koupi hrobů v Mukařově, složka: Hřbitov Mukařov hroby sester od r. 1977.

Domovní kniha pro přihlášky a odhlášky osob ubytovaných v Charitním domově pro řeholnice, 24 listů.

Dopis apoštolského administrátora Josefa Vraný sestřám Kongregace sv. Hedviky do Břežan, Olomouc 30. 1. 1979, složka: Biskupská konzistoř.

Dopis Františka kardinála Tomáška Kongregaci sester sv. Hedviky v Břežanech, 2. 10. 1977, složka Biskupská konzistoř.

Dopis kancléře ThDr. Františka Vaňka řeholním sestřám, *Nový Dekret o sv. zpovědi sester*, Praha 20. 9. 1971.

Dopis sester v Břežanech apoštolskému administrátorovi Josefovi Vranovi do Olomouce, 12. 1. 1979 a složka: Biskupská konzistoř.

Dopis sester v Břežanech apoštolskému administrátorovi Josefovi Vranovi do Olomouce 12. 2. 1979, složka: Biskupská konzistoř.

Kondolence Františka kardinála Tomáška Kongregaci sester sv. Hedviky, Praha 18. 1. 1991.

Kopie listiny z krajského soudu v Brně, *Obžaloba*, Brno červen 1959.

Kopie listiny z krajského soudu v Brně, *Rozsudek*, 1. 10. 1959.

Matrika sester, Mukařov 22. 10. 1962.

Návrh na mimořádnou odměnu Marie Mühlhauserové, 15. 11. 1978, složka:
Mühlhauserová Marie.

Návštěvní sešit 1 od roku 1960 – 1987.

Přehled událostí v České řádové provincii v letech 1938 až 1968. Strojopis, 6 s.

Stanovy Kongregace sester sv. Hedviky, Řím 1983.

Vzpomínky na Matku představenou Bohumilu Moltašovou. Strojopis, 11 s.

Archiv generalátu Kongregace Školských sester de Notre Dame Hradec Králové

Kronika.

Archiv Provinz Hedwischwestern Berlin

Dopis generální představené matky Michaely Andörfer sestře Assumptě Mühlhauserové, Döbern 27. 7. 1977.

Dopis sestry Assumpty Mühlhauserové generální představené matce Michaely Andörfer, Mukařov 18. 7. 1977.

Dopis sestry Liguori Křivánkové generální představené matce Michaely Andörfer, Mukařov 11. 11. 1980.

Novinový článek z DT Nr. 71-15. 6. 1977, s. 7, *Svoboda řádů jen na papíře.*
Memorandum o situaci řeholních společenství v Československu.

Novinový článek, *Situace církve v ČSSR*, Dr. Franz Glaser, Praha, leden 1969.

Oběžník Kongregace sester sv. Hedviky č. 1, Berlín březen 1981

Oběžník Kongregace sester sv. Hedviky č. 1, Berlín 7. 1. 1982.

Oběžník Kongregace sester sv. Hedviky č. 5/73 Berlín listopad 1973.

Oběžník Kongregace sester sv. Hedviky č. 6/77 Berlín duben 1977.

Soukromý archiv p. Františka Bobka, Břežany

Břežanské noviny, 1965.

Pamětní kniha obce Fryšavy.

Státní oblastní archiv v Praze

Fond CHDŘ Mukařov, NAD 119, nefoliováno.

Internetové zdroje

http://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1948.html, citováno 22. 11. 2015.

<http://www.abscr.cz/cs/vyhledavani-archivni-pomucky>, citováno 18. 12. 2015.

<http://praha.charita.cz/sluzby/mukarov/>, citováno 22. 3. 2016.

Orální prameny

Dotazník Viceprovincie sv. Cyrila a Metoda Rádu sestier sv. Bazila Veľkého na Slovensku ze dne 8. 3. 2016.

Elektronická korespondence s paní Markétou Žilkovou ze dne 2. 12. 2015.

Elektronická korespondence s ředitelem České katolické charity Mgr. Jaroslavem Dufkem ze dne 16. 11. 2015.

Písemný záznam telefonického rozhovoru se sestrou Světlou ze Sekulárního institutu Schönstattské sestry Mariiny ze dne 22. 3. 2016.

Písemný záznam osobního rozhovoru s provinční představenou matkou Anežkou Kozubíkovou, Břežany 23. 3. 2016.

Nahrávka svědectví paní Marie Jaňové, Mukařov 10. 10. 2015.

Nahrávka svědectví manželů Müllerových, Mukařov 10. 10. 2015.

Nahrávka svědectví pana Kropíka, Mukařov 10. 10. 2015.

Nahrávka svědectví P. Evžena Červnického, Mukařov 10. 10. 2015.

Nahrávka svědectví paní Gürtlerové, Stará Boleslav 12. 10. 2015.

Nahrávka svědectví vikářky sestry Moniky Změlíkové, Břežany 24. 10. 2015.

Nahrávka svědectví paní Věry Kalné a pana Kalného, Říčany 10. 10. 2015.

LITERATURA

- BALÍK, STANISLAV – HANUŠ, JIŘÍ, *Katolická církev v Československu 1945-1989*, CDK, Brno 2013.
- BOBEK, MICHAL; MOLEK, PAVEL; ŠIMÍČEK, VOJTĚCH, *Komunistické právo v Československu – kapitoly z dějin bezpráví*, Mezinárodní politologický ústav, Brno 2009.
- CASAROLI, AGOSTINO., *Trýzeň trpělivosti, Svatý stolec a komunistické země (1963-1989)*, KNA, Kostelní Vydří 2001.
- Diktatura versus naděje, Pronásledování římskokatolické církve v Československu v letech 1948 – 1989*, ÚSTR, Praha 2015.
- HALAS, FRANTIŠEK XAVER, *Fenomén Vatikán*, CDK, Brno 2004.
- JONOVÁ, JITKA, *František Tomášek, kněz, katecheta, profesor a „ilegální biskup“*. *Moravské působení Františka Tomáška*, Historická společnost Starý Velehrad, Uherské Hradiště 2014.
- KLUZ, WŁADYSŁAW, *Apostoł Wrocławia: Ksiądz Robert Spiske*, 2. vyd. PoliFot, Wrocław 1998.
- KULÍK, JAN a kol., *Konfiskace, pozemkové reformy a vyvlastnění v československých dějinách 20. století*, Auditorium, Praha 2011.
- LUŇÁČKOVÁ, MARIE, *Velká mše, Životopis kardinála Josefa Berana*, Křesťanská akademie, Řím 1970.
- MACHAŁ, MICHAŁ, *Proces beatyfikacyjny sługy Bożego ks. Roberta Spiskego*, in MARYŃSKI, ROMAN; KUCHARSKA, WERONIKA (ed.), *Ushyzał głos Pana: Sympozjum z okazji 110. rocznicy śmierci założyciela Zgromadzenia Sióstr Św. Jadwigi, Sługy Bożego, ks. Pralata Roberta Spiskego*, PoliFot, Wrocław 1998.
- MERTENS, JOHANNES, *Geschichte der Kongregation der Hedwigschwestern*, Manuskript, Berlin 2002.
- MOLEK, PAVEL; ŠIMÍČEK, VOJTĚCH, *Soudní přezkum voleb*, Linde, Praha 2006.

- NIEDZIELA, GAUDENCJA, *Historia sióstr św. Jadwigi*, in NIEDZIELA, GAUDENCJA. (ed), *W służbie kościoła: 125 lat Sióstr św. Jadwigi*, Wydawnictwo Wrocławskiej księgarni archidiecezjalnej, Wrocław 1986.
- PERNES, JIŘÍ; POSPÍŠIL, JAROSLAV; LUKÁŠ, ANTONÍN, *Alexej Čepička. Šedá eminence rudého režimu*, Brána, Praha 2008.
- POSPÍŠILOVÁ, JANA, *Naděje v lepší budoucnost. Život ThDr. Karla Skoupého, XII. Brněnského biskupa*, Sypták, Brno 2005.
- SCHWETER, JOSEPH, *Geschichte der Kongregation der Schwestern von der hl. Hedwig*, Otto Borgmeyer, Wrocław 1932.
- Stanovy Kongregace sester svaté Hedviky*, Řím 1983.
- SÜSENBEOVÁ, MARIE FRANTIŠKA, *Stručný nástin dějin Kongregace sester sv. Hedviky v českých zemích*, CMTF UP v Olomouci – bakalářská práce, Olomouc 2005.
- SÜSENBEOVÁ, MARIE FRANTIŠKA, *Stručný nástin dějin Kongregace sester sv. Hedviky v Nezamyslicích*, CMTF UP v Olomouci – magisterská práce, Olomouc 2014.
- SVOBODA, BOHUMIL, POLC, JAROSLAV VÁCLAV, *Kardinál Josef Beran, Životní příběh velkého vyhnance*, Vyšehrad, Praha 2008.
- SWASTEK, JÓZEF, *Działalność i duchowość księdza prałata Roberta Spiske – założyciela sióstr św. Jadwigi (jadwizanek)*, in NIEDZIELA, GAUDENCJA (ed), *W służbie kościoła: 125 lat Sióstr św. Jadwigi*, Wydawnictwo Wrocławskiej księgarni archidiecezjalnej, Wrocław 1986.
- SWASTEK, JÓZEF, *Sluga Boży Ksądz Prałat Józef Antoni Robert Spiske*, PoliFot, Wrocław 2003.
- VAŠKO, VÁCLAV, *Neumlčená II. Kronika katolícké cirkve v Československu po druhej svetovej válce II.*, ZVON, Praha 1990.
- VLČEK, VOJTĚCH, *Perzekuce mužských řádů a kongregací komunistickým režimem 1948–1964*, Matice cyrilometodějská, Olomouc 2004.
- VODIČKOVÁ, STANISLAVA, *Uzavírám vás do svého srdce. Životopis Josefa kardinála Berana*, CDK, Brno a ÚSTR, Praha 2009.
- WITTIG, JÓZEF, *Apostol miłosierdzia: Robert Spiske i jego dzieło*, PoliFot, Wrocław 1999.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AČPH	Archiv české provincie sester sv. Hedviky
ČKCH	Česká katolická charita
CHDŘ	Charitní domov pro řeholnice
KNV	Krajský národní výbor
MSK	Místní správní komise
NDR	Německá demokratická republika
NSR	Německé spolkové země
ONV	Okresní národní výbor
SNB	Sbor národní bezpečnosti
StB	Státní bezpečnost
SÚC	Státní úřad pro věci církevní
SÚSZ	Státní úřad sociálního zabezpečení
ÚAV NF	Ústřední akční výbor národní fronty

SEZNAM PŘÍLOH

1. Memorandum o situaci řeholních společenství v Československu
2. Jmenný seznam sester, které přišly do Mukařova v roce 1962
3. Pomník biskupa Antonína Podlahy v zahradě u domu v Mukařově
4. Charitní dům pro řeholní sestry v Mukařově
5. Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Mukařově
6. Hroby sester sv. Hedviky v Mukařově
7. Jmenný seznam sester sv. Hedviky pohřbených v Mukařově
8. Komunita sester sv. Hedviky v Mukařově 1987
9. Biskup Karel Skoupý
10. Arcibiskup Josef Beran
11. Mešní kalich – dar arcibiskupa Josefa Berana

PŘÍLOHY

*Příloha č. 1: Memorandum o situaci řeholních společenství v Československu
(In: Deutsche Tagespost č. 71, 15. června 1977)*

Představení mužských a ženských řádů v ČSSR předali prostřednictvím zemských biskupů státnímu úřadu pro dozor nad církvemi memorandum o situaci řeholních společenství v Československu. Dokument má následující znění:

V průběhu roku 1950 byla provedena koncentrační akce řeholníků a přesídlení řeholnic. Tato akce neměla právní ani zákonný základ. Tuto skutečnost uznal sekretariát pro církevní záležitosti roku 1968; a tato akce nemůže být právně opodstatněna ani dnes.

Když se v této chvíli vracíme k této skutečnosti, pak prohlašujeme, že nám nejde o navrácení řádového majetku, nýbrž o zaručení práva na řeholní život a práva žít za změněných podmínek řádně v naší socialistické společnosti.

V informaci o postavení řádů a kongregací v ČSSR ze 14. června 1971 uvádí ministerstvo kultury ČSSR: „Zákon č. 218/1949 Sb. svým § 14 zrušil veškeré předpisy, které upravovaly právní vztahy našich církví a náboženských společností. Tato všeobecná deregulační klauzule se týkala nepochybně též řádů a kongregací katolického obřadu, takže další existence řádů a kongregací byla již jen faktická.

Tento stav trvá doposud, z čehož plyne, že řády a kongregace z hlediska státního práva nemají statut vlastní právnické osoby, i když vznikly, též podle práva, již před rokem 1949.“

Tato informace je od roku 1950 prvním a jediným pokusem, jak odůvodnit zánik nároku na řeholní život v naší vlasti, není však přesvědčivá ani právně podložená.

Derogační klauzule ruší pouze právní předpisy, které se týkají církví, ale nezmiňuje řády. Ke dni vydání zákona č. 218/49 Sb. tedy neexistoval žádný právní předpis, který by se vztahoval na řeholní společnosti. Řády, kongregace, kláštery, řeholní zařízení aj. vznikaly v minulosti v naší vlasti vydáním zakládací listiny ze strany nositele nejvyšší státní moci příslušné doby. Zcela obdobně vznikaly i jiné církevní instituce, jako biskupství, kapituly a farnosti, jakož i jiné církevní doposud existující právní subjekty.

Příloha č. 1 – pokračování

Citovaný § 14 zákona č. 218/49 Sb. se proto nedotkl právní subjektivity žádné řeholní společnosti, neboť tato nebyla závislá na žádném právním předpisu, který by tento zákon zrušil.

Zákony, vládní nařízení a vyhlášky a praxe počítaly tedy od roku 1949 nepřetržitě s dalším trváním právní subjektivity řádů. Zákon č. 218/49 Sb. ruší v § 11 patronát ve prospěch církevních společností, v § 1 c se církevním společenstvím, stejně jako i jiným církevním institucím nařizuje zabavení majetku.

Vládní nařízení č. 228/49 Sb. v § 2 zahrnuje pod pravomoc státního úřadu pro církev: „...řády, kláštery a jejich hospodářské a finanční záležitosti“.

Vládní nařízení č. 2/9/49 Sb. zmiňuje v § 2 a § 11 řeholní duchovní a opaty; počítá tedy s existencí jejich řeholních komunit stejně jako skutečnost trvalé existence diecézních duchovních.

Vyhláška č. 351/50 z úřední desky z 31. 5. 1950 cituje Sekretariát pro církevní záležitosti jakožto doposud platnou normu, pokud převede správu majetku, který neslouží řeholním účelům. Převede ji na náboženský fond. A v §2 se prohlašuje, že výnos z těchto objemů majetku má sloužit římskokatolické církvi, „příčemž ty (tj. objemy majetku) mají být použity na osobní a věcné potřeby řádů a kongregací“. Tím se tedy počítá s dalším trváním právní osoby řádů a kongregací.

Na podporu tohoto stanoviska lze uvést, že ministerstvo kultury ještě v roce 1970 vydalo pro Slovenskou republiku směrnici z 30. 7. 1970 k činnosti řeholních společností, již se usměrňuje dozorčí právo nad majetkem řeholních společností (v § 2).

Na tento právní stav navázala nepřetržitá právní praxe:

Z řady výnosů Slovenského úřadu pro záležitosti církví z roku 1950 uvádíme např. GZ 3393/50 z 25. 8. 1950, kde se píše: „V novém prostředí může řeholník vykonávat své původní poslání, a sice pod Vaším (řeholních představených) vedením. Klášterní budova a majetek, který opustíte, zůstává nadále majetkem vašeho řádu.“

Příloha č. 1 – pokračování

Počítá se tedy opět s dalším trváním právní existence řádů. V podobných případech vydal podobná prohlášení i Státní úřad pro církev v Praze.

Stejně stanovisko zaujalo i ministerstvo školství a kultury v Praze dne 1. 7. 1960 svým sdělením: „Majetkoprávní a existenciální postavení kongregací... se nezměnilo“, podepsáno tehdejšími vedoucími, K. Hružou.

Nemovitě vlastnictví řeholních společenství převedl ještě loňského roku (17. 12. 1976) Náboženský fond prostřednictvím darovacích smluv v zastoupení jednotlivých řeholních společností na nové uživatele; z toho jasně plyne, že právní existence řeholních společností je neustále uznávána. Jinak by byl majetek již v roce 1949 převeden na stát v důsledku zániku právnické osoby.

Také generální prokuratura v Praze dne 29. 11. 1968 výslovně potvrzuje, že ani zákon č. 218/49 Sb. ani žádný jiný zákon nezrušil řády a kongregace; a protože tedy nadále právně existují a že neexistuje žádná překážka, aby v rámci platného právního řádu obnovily svůj řeholní život nebo v něm pokračovaly.

Jsme toho názoru, že závěry Helsinské konference, které byly přijaty především z iniciativy socialistických států, stejně jako mezinárodní pakty č. 120/76 Sb. (A a B) nás opravňují poukázat na rozpor mezi závazkem přijatým ze strany republiky a skutečným stavem, ve kterém se nalézají řeholní společnosti u nás:

1. Řeholním osobám se u nás brání sdružovat se svobodně ke společnému životu a od 31. 3. 1971 přijímat dorost – sice bez písemného zákazu, avšak prostřednictvím zásahů státních orgánů to bylo znemožněno, což je v rozporu s čl. 18 a 22 Paktu A č. 120/76 Zákona, který zaručuje právo sdružovat se ve svobodě s jinými a veřejně projevovat svou víru a také veřejně i soukromě konat náboženské úkony a konat bohoslužby.

2. Řeholnicím není umožněno vysokoškolské ani střední odborné studium, ačkoli tuto kvalifikaci potřebují ke své práci v ústavech sociální péče, řeholníkům pak není umožněno ukončit teologické studium doktorátem, ačkoli v čl. 13 Paktu B se každému přiznává rovné právo na vzdělání.

Příloha č. 1 – pokračování

3. Takřka všude byly v centrální sociální péči odstraněny z vedoucích míst řeholnice, ačkoli ty mají pro tyto funkce plnou kvalifikaci, která nově zaměstnaným pracovním silám chybí, a přitom čl. 7 Paktu B zaručuje rovné šance všem, přičemž nemohou být uvedena v platnost žádná jiná kritéria nežli délka zaměstnání a způsobilost.

4. V charitních domech mají řeholní sestry významně nižší platy nežli v ústavech sociální péče; také je jim zde povoleno pracovat vzhledem k počtu pacientů významně méně nežli v centrálních ústavech sociální péče, ačkoli čl. 7 Paktu B zaručuje spravedlivý plat a stejné odměňování za stejnou práci bez jakéhokoli rozdílu.

5. Některým řeholním osobám byla zamítnuta registrace koupi rodinného domu, jiným byl vyvlastněn obytný objekt zařízený pro členy řádu, a konečně byl i jeden družstevní objekt vybudovaný svépomocně členy stavebního bytového družstva odňat svému účelu, což všechno protičečí čl. 11 Paktu B, kde se zaručuje každému právo na přiměřenou životní úroveň, a to včetně bydlení.

6. Objekty přidělené katolickou charitou sestrám v důchodovém věku jsou často v nevyhovujícím stavu a na kongregace je vyvíjen nátlak, aby modernizovaly a zařizovaly tyto objekty na vlastní náklady, přestože jejich dřívější ústavy v každém ohledu plně vyhovovaly a dnes v nich jsou státní, sociální, zdravotní a školská zařízení aj. Tyto ústavy byly proti znění vyhlášky č. 351/50 zák. darovány státu, a nyní si sestry mají znovu ze svých úspor adaptovat jiné budovy, tak aby mohly své staré členky vůbec někde ubytovat. Přitom by jim měl již dříve citovaný Náboženský fond poskytnout z výnosů správy majetku řeholních společenství potřebnou náhradu.

7. Řeholním osobám se více nežli jiným občanům ztěžuje vycestovat do zahraničí a kvůli jejich příslušnosti k řeholnímu stavu se jim ve stáří nařizuje pobyt v charitních domech, ačkoli čl. 12 Paktu A zajišťuje právo na svobodu pohybu a na svobodnou volbu místa pobytu.

8. V některých okresech jsou řeholní sestry nuceny předčasně odcházet do penze nebo je s nimi rozvazován pracovní poměr v rozporu s ustanoveními zákoníku práce, ačkoli oba Pakty zakazují jakoukoli diskriminaci.

Příloha č. 1 – pokračování

9. Prostřednictvím systému státního dozoru nad církvemi je řeholním společností omezována svoboda výběru kněží pro jejich náboženské potřeby, jako jsou duchovní cvičení, zpovědi sester či teologické přednášky.

10. Komunikace řeholních sester se zbývajícími bratry je kontrolována a omezována také prostřednictvím instituce vedoucích ústavů, ačkoli sestry samy dříve po léta plnily tuto funkci.

Protože naše ústava – v článku 29 – zaručuje občanům právo obracet se na státní a zastupitelské úřady s podněty a návrhy, prosíme o přezkoumání výše uvedených skutečností, jimiž jsou významně omezovány občanské svobody řeholních osob, a to již celých 27 let bez právního opodstatnění a v rozporu se současně platným právním řádem, a prosíme o opatření k zamezení další diskriminace a k umožnění řeholního života, tak aby se řeholní osoby mohly uplatňovat v různých zaměstnáních a službách ve prospěch naší společnosti a při zachování svých řeholních závazků.

Příloha č. 2: Jmenný seznam sester, které přišly do Mukařova v roce 1962

Č.	Z Břežan u Znojma		Z Jiřetína pod Jedlovou	
	Řeholní jméno a příjmení	Datum příchodu	Řeholní jméno a příjmení	Datum příchodu
1.	S. M. Salutaris Kontny	24. 10. 1962	S. M. Alfreda Seidel	22. 10. 1962
2.	S. M. Bartholomäa Navrátilová	29. 10. 1962	S. M. Desideria Pohlová	22. 10. 1962
3.	S. M. Casimira Zakopalová	5. 11. 1962	S. M. Adolfína Dobisová	22. 10. 1962
4.	S. M. Nepomucena Šimková	20. 11. 1962	S. M. Anežka Husarová	23. 10. 1962
5.	S. M. Assumpta Mühlhauserová	20. 11. 1962	S. M. Eustachia Šimková	23. 10. 1962
6.	S. M. Cyrila Paličková	14. 12. 1962	S. M. Amadäa Sczyrba	24. 10. 1962
7.	S. M. Itha Ostrowski	14. 12. 1962	S. M. Oswalda Baier	24. 10. 1962
8.	S. M. Wendelina Schneider	14. 12. 1962	S. M. Stefania Ondrušková	24. 10. 1962
9.	S. M. Restituta Scholz	14. 12. 1962		
10.	S. M. Alarda Waldyra	14. 12. 1962		
11.	S. M. Benigna Weigl	14. 12. 1962		
12.	S. M. Kosma Pietrzik	14. 12. 1962		
13.	S. M. Luciana Buchtová	14. 12. 1962		
14.	S. M. Longina Gisder	14. 12. 1962		
15.	S. M. Silveria Glöckner	14. 12. 1962		
16.	S. M. Bonaventura Kommander	14. 12. 1962		
17.	S. M. Theodosia Lamot	14. 12. 1962		
18.	S. M. Regina Rücker	15. 12. 1962		

Příloha č. 3: Pomník biskupa Antonína Podlahy v zahradě u domu v Mukařově

Příloha č. 4: Charitní dům pro řeholní sestry v Mukařově

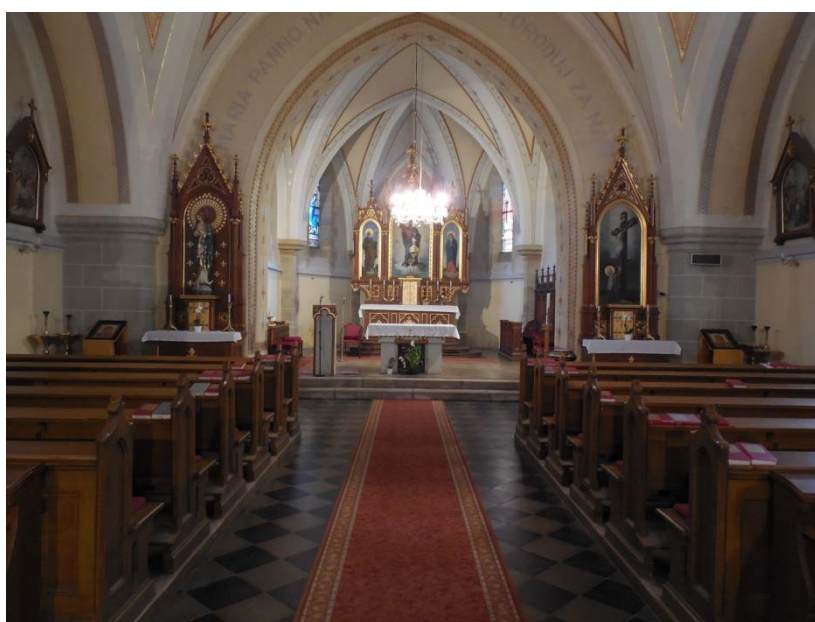

Příloha č. 4 – pokračování

Propojení všech tří domů – po roce 1996

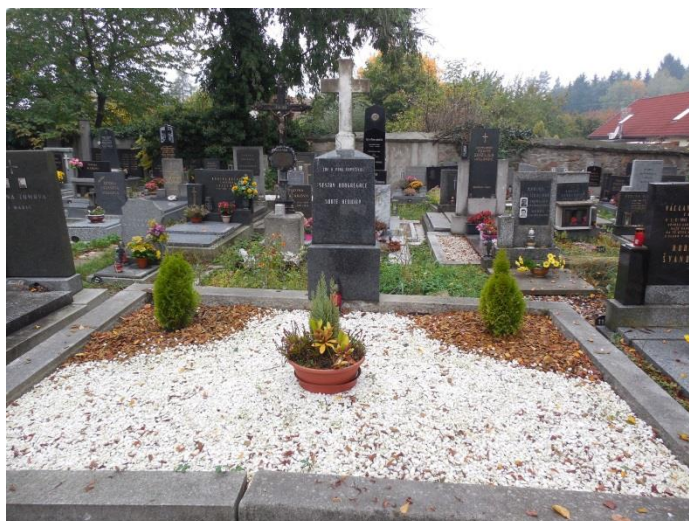
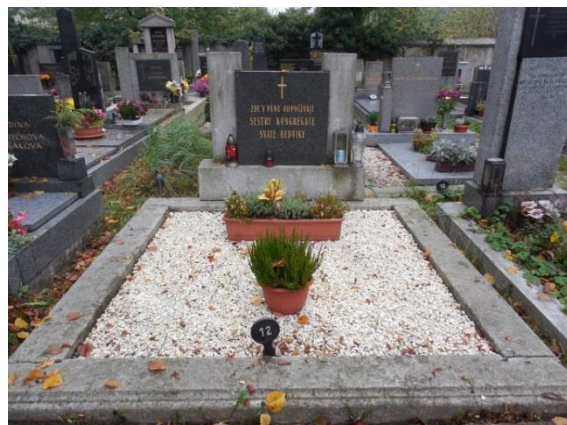

Příloha č. 5: Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Mukařově

Příloha č. 6: Hroby sester sv. Hedviky v Mukařově

Příloha č. 7: **Jmenný seznam sester sv. Hedviky pohřbených v Mukařově**

Č.	Matrika Břež. č.	JMÉNO	NAROZ.	ÚMRTÍ	Č. HR.	POZN.
1.	234	S. M. Nepomucena Marie Šimková	23. 1. 1900	18. 5. 1977	A/8	
2.	65	S. M. Kazimíra Veronika Zakopalová	30. 1. 1883	2. 6. 1977	A/8	Nar. v Mořicích
3.	118	S. M. Maxentia Anna Šimková	4. 10. 1885	13. 8. 1977	A/8	
4.	161	S. M. Juvenalis Maria Kania	23. 2. 1894	12. 11. 1977	A/6	
5.	285	S. M. Veronika Maria Černohousová	23. 1. 1902	13. 6. 1978	A/6	
6.	245	S. M. Desideria Rosa Pohl	18. 3. 1896	26. 5. 1979	A/12	Nar. v Pilníkově
7.	349	S. M. Jiřina Maria Gadušová	8. 9. 1904	29. 2. 1980	A/148	
8.	126	S. M. Bartholomäa Božena Navrátilová	20. 3. 1894	12. 3. 1980	A/148	
9.	274	S. M. Klára Filomena Koyš	17. 12. 1898	22. 3. 1980	A/148	Zemř. ve Vojkově
10.	176	S. M. Edwina Viktoria Zagorski	14. 10. 1888	12. 7. 1980	A/148	
11.	281	S. M. Silveria Maria Glöckner	12. 2. 1898	18. 7. 1980	A/148	
12.	193	S. M. Alarda Paula Waldyra	31. 12. 1891	8. 8. 1981	A/12	Nar. v Czarnowas
13.	336	S. M. Marietta Růžena Vondráková	28. 1. 1915	11. 1. 1982	A/148	
14.	206	S. M. Rozina Franziska Schwarz	29. 10. 1896	22. 6. 1982	A/7	Nar. v Prusku
15.	248	M. M. Alfonsa Viktoria Lapárová	15. 11. 1901	5. 10. 1983	A/7	Provinční představená 1970 - 1976
16.	348	S. M. Milada Antonie Šimková	31. 5. 1913	10. 5. 1985	A/8	

Příloha č. 7 – pokračování

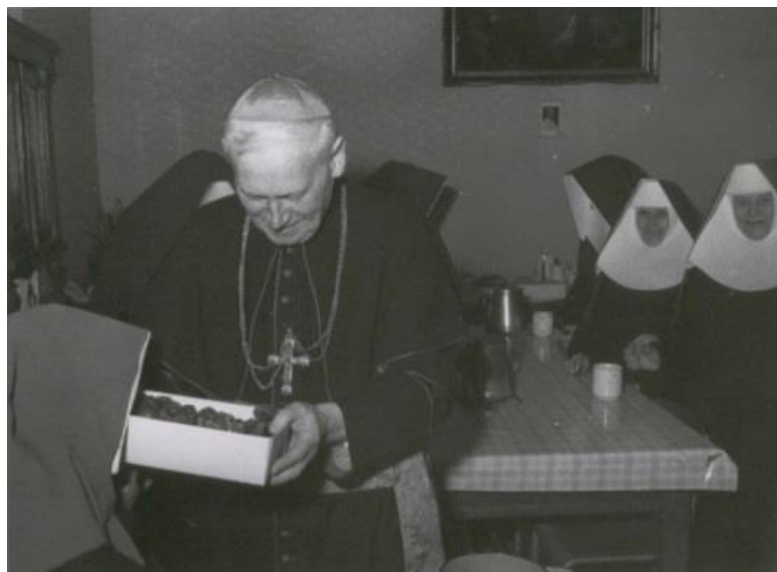
17.	231	S. M. Rafaela Margareta Kapitza	4. 3. 1896	15. 6. 1985	B/64	
18.	263	S. M. Regina Emma Rücker	21. 1. 1908	9. 6. 1986	A/6	Rodná sestra S. Eutropie
19.	302	S. M. Agnes Elizabeth Bárta	20. 10. 1904	10. 7. 1986	B/64	Zemř. na Pleši
20.	191	S. M. Firmina Gertrud Troszka	26. 1. 1895	7. 10. 1987	A/8	Zemř. v Říčanech
21.	243	S. M. Stanislava Marie Filla	26. 6. 1898	3. 5. 1989	A/12	
22.	301	S. M. Consolata Elizabeth Grüner	2. 12. 1911	30. 8. 1989	B/65	
23.	322	S. M. Anežka Helena Husarová	30. 4. 1900	16. 9. 1989	B/65	SR, Zemř. v Říčanech
24.	214	S. M. Europia Martha Rücker	23. 10. 1898	24. 3. 1990	A/148	Zemř. ve Vojkově, rodná sestra S. Reginy
25.	257	S. M. Liguoria Olga Křivánková	26. 11. 1903	8. 5. 1990	A/148	Zemř. na Pleši
26.	295	S. M. Juliana Anna Pohanková	14. 8. 1910	13. 11. 1990	A/12	Zemř. v Říčanech
27.	242	S. M. Pia Veronika Waleska	27. 5. 1902	20. 7. 1991	A/98	
28.	298	M. M. Bohumila Julie Moltašová	1. 5. 1906	10. 2. 1992	A/148	Provinční představená
29.	369	S. M. Agata Alžběta Krigovská	20. 8. 1920	4. 4. 1993	A/7	SR
30.	346	S. M. Marina Katharina Engelhart	29. 10. 1912	27. 7. 1995	A/98	
31.	253	S. M. Aloisia Maria Strozyk	30. 10. 1905	29. 8. 1995	A/97	
32.	299	S. M. Josefina Marie Hille	22. 8. 1899	31. 10. 1995	B/64	

A/148 = hrobka

Příloha č. 8: Komunita sester sv. Hedviky v Mukařově 1987

Příloha č. 9: Biskup Karel Skoupý

Příloha č. 10: Arcibiskup Josef Beran

Arcibiskup Josef Beran v kapli zasvěcené Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu v Charitním domově pro řeholnice v Mukařově.

Příloha č. 11: Mešní kalich – dar arcibiskupa Josefa Berana sestřám

